



**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ,
PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**DENİZLİ İLİ KALE İLÇESİNDE GÖREV YAPAN OKUL
MÜDÜRLERİNİN BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ
(BİLSEM) İŞLEYİŞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

HİKMET EREN

DENİZLİ-2022

**T.C.
PAMUKKALEÜNİVERSİTESİ
EĞİTİMBİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİMDALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ,
PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİMDALI
TEZSİZYÜKSEKLİSANS PROJESİ**

**DENİZLİ İLİ KALE İLÇESİNDE GÖREV YAPAN OKUL
MÜDÜRLERİNİN BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ (BİLSEM)
İŞLEYİŞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

Hikmet EREN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Suna ÇÖĞMEN

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Hikmet EREN tarafından hazırlanan “Denizli İli Kale İlçesinde Görev Yapan Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) İşleyişine İlişkin Görüşleri” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Suna ÇÖĞMEN

Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

İmza

Hikmet EREN

TEŞEKKÜR

Akademik eğitime baŐladığım günden itibaren yakın ilgi ve desteklerini esirgemeyen enstitü hocalarıma, proje çalışmamın her aşamasında bana destek olan, araŐtırmamın her alanında yardımcı olan, motive edici tavrından dolayı sayın hocam Doç. Dr. Suna ÇÖĞMEN'e, bu süreçte her daim yanımda olan eşime ve çocuklarıma, teşekkür ederim.

Hikmet EREN

ÖZET

Denizli İli Kale İlçesinde Görev Yapan Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) İşleyişine İlişkin Görüşleri

EREN, Hikmet

Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD

Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Suna ÇÖĞMEN

Ocak 2022, 43 sayfa

Üstün zekâlı bireyler bir toplumun %2-3'lük bir oranını oluşturmaktadır. Ulusların geleceğın önemli bir konumda olacağına inanılan üstün zekâlılar, diğeri bireylerden farklı olarak eğitim görmekte dirler. Türkiye de bu duruma kayıtsız kalmayarak son dönemlerde üstün zekâlı bireyleri tanılama adına farklı girişimlerde bulunmuştur. Bu girişimler ışığında eldeki çalışmada okul müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) işleyişine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Denizli'nin Kale ilçesinde görev yapan okul 39 okul müdüründen yapılandırılmış bir form aracılığı ile görüşleri toplanmıştır. Elde edilen dönütler tablolar halinde analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre kadın yöneticilerin idari kadroda yaklaşık %50 oranda yer aldığı, okul idarecilerinin %70'inin lisansüstü çalışmalarda bulunmadığı, %75'inin tanılayıcı zekâ testlerine dair ve öğretmenlerin üstün zekâlıları tanılama amaçlı doldurması gereken çağdaş testlere bilgilerinin bulunmadığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Üstün Zekâlı Bireyler, Okul Müdürleri, Bireyselleşmiş ve Farklılaştırılmış Eğitim, Tanılama

ABSTRACT

Opinions of School Principals Working in Kale District of Denizli Province on the Operation of Science and Art Centers

EREN Hikmet

Master's Project, Department of Educational Sciences

Department of Educational Administration, Supervision, Planning and Economics

Supervisor: Assist. Prof. Suna ÖGMEN

January 2022, 43 pages

Gifted individuals constitute 2-3% of a society. Gifted people, who are believed to be in an important position in the future of nations, are educated differently from other individuals. Turkey has not been indifferent to this situation and has recently made different attempts to identify gifted individuals. In the light of these initiatives, it is aimed to examine the opinions of school principals about the operation of Science and Art Centers (BİLSEM). For this purpose, the opinions of 39 school principals working in the Kale district of Denizli were collected through a structured form. The obtained feedbacks were analyzed in tables. According to the results of the analysis, it has been concluded that female administrators are approximately 50% in the administrative staff, 70% of the school administrators do not have postgraduate studies, 75% of them do not have knowledge about diagnostic intelligence tests and the modern tests that teachers should fill for the purpose of diagnosing gifted people.

Keywords: Gifted Individuals, School Principals, Individualized and Differentiated Education, Identification

İÇİNDEKİLER

PROJE ONAY SAYFASI	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.1.1.Problem Cümlesi ve Alt Problemler	2
1.2.Araştırmanın Amacı.....	2
1.3.Araştırmanın Önemi	2
1.4.Sayıtlar.....	2
1.5. Sınırlılıklar	2
1.6. Tanımlar.....	3
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	4
2.1. Özel Yetenekli Bireylerinin Özellikleri, Tanılanması ve Tanılama Sürecinde Kullanılan Yöntem, Yaklaşım ve Modeller	4
2.1.1. Üstün Yetenekli Derecelendirme Ölçekleri (Gifted Rating Scales)	10
2.1.2. Üstün Öğrencilerin Davranışsal Özelliklerini Derecelendirme Ölçekleri (Scales For Rating The Behavioral Characeristics of Superior Students).....	10
2.1.3. Üstün Yetenekli Değerlendirme Ölçeği (Gifted Evaluating Scale).....	11
2.1.4. Üstün Zekâlı ve Yetenekli Değerlendirme Ölçeği (Gifted and Talented Evaluation Scale)	11
2.1.5. Üstün Zekâlı Öğrencileri Belirleme Ölçekleri (The Scales for Identifying Gifted Students)	11
2.1.6. The HOPE Scale	11
2.2. İlgili Çalışmalar	12
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.....	15
3.1. Araştırmanın Deseni	15

3.2. Çalışma Evreni ve Örneklem	15
3.3. Veri Toplama Araçları	15
3.4. Veri Toplama Süreci	15
3.5. Verilerin Analizi	15
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR	17
4.1. Kişisel Bilgilere Yönelik Bulgu ve Yorumlar	17
4.2. Okul Müdürlerine Uygulanan Ankete Yönelik Bulgu ve Yorumlar	21
4.2.1. Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerinin İşleyişi Yönündeki Görüşleri	21
4.2.2. Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğrenci Seçimlerinin Nasıl Gerçekleştiği Yönündeki Görüşleri	21
4.2.3. Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerinde Uygulanan Bireyselleştirilmiş ve Farklılaştırılmış Programlar Hakkındaki Görüşleri	22
4.2.4. Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerinde Bireyselleştirilmiş Ve Farklılaştırılmış Programların Hangi Öğretim Kademelerinde Uygulandığına Dair Görüşleri	23
4.2.5. Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerinde Bireyselleştirilmiş ve Farklılaştırılmış Programların Hangi Disiplin Alanlarında Uygulandığına Dair Görüşleri	23
4.2.6. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı/Yetenekli Olarak Adlandırılan Bireylerin Toplumun Yüzde Kaçını Oluşturduğuna Dair Görüşleri.....	24
4.2.7. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireylerin Zihinsel, Sosyal, Sanatsal, Liderlik, Motivasyon gibi Alanlarda Ne Tür Özellikler Taşıdığına Dair Görüşleri.....	25
4.2.8. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireylerin Tanılanmasında Kritik Dönemin Ne Kadar Önemli Olduğu Konusundaki Görüşleri	25
4.2.9. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyler İle İlgili Olarak Bir ya da Daha Fazla Hizmet İçi Eğitime Katıldıklarına Dair Görüşleri	26
4.2.10. Okul Müdürlerinin Ülkemizde Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılamak İçin Kullanılan Zekâ Testlerine Dair Görüşleri	26
4.2.11. Okul Müdürlerinin Çağdaş Eğitimde Üstün Zekâlı Olarak Tanımlanan Bireyleri Tanılamak Amacıyla Kullanılan İki Farklı Ölçme Türü Hakkındaki Görüşleri	27
4.2.12. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılamak İçin Çağdaş Eğitimde Kullanılan Tanılama Yaklaşımları, Yöntemleri ve Modelleri Hakkındaki Görüşleri	28

4.2.13. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılama İçin Öğretmenler Tarafından Doldurulması ve Çağdaş Eğitimde Sıkça Kullanılan Değerlendirme Ölçekleri Hakkındaki Görüşleri.....	28
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	30
5.1. Tartışma	30
5.2. Araştırma Önerileri	35
KAYNAKÇA.....	36
EKLER.....	39
Ek 1. İzin Başvuru Formu.....	39
Ek 2. Veri Toplama Aracı.....	40
ÖZGEÇMİŞ	42
TEZ KONTROL LİSTESİ.....	43

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. <i>Okul Müdürlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı</i>	16
Tablo 4.2. <i>Okul Müdürlerinin Yaş Aralığına Göre Dağılımı</i>	16
Tablo 4.3. <i>Okul Müdürlerinin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı</i>	17
Tablo 4.4. <i>Okul Müdürlerinin Branşlarına Göre Dağılımı</i>	17
Tablo 4.5. <i>Okul Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Dağılımı</i>	18
Tablo 4.6. <i>Okul Müdürlerinin Okullarındaki Çalışma Süreleri</i>	18
Tablo 4.7. <i>Okul Müdürlerinin Çalıştıkları Bölgedeki Sosyo-ekonomik Yapı</i>	19
Tablo 4.8. <i>Okul Müdürlerinin Müdürlükteki Görev Süreleri</i>	20
Tablo 4.9. <i>Okul Müdürlerinin Okullarındaki BİLSEM'e Kayıtlı Öğrenci Sayısı</i>	20
Tablo 4. 10. <i>Okul Müdürlerinin BİLSEM'lerin İşleyişi Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	21
Tablo 4. 11. <i>Okul Müdürlerinin BİLSEM'lere Öğrenci Seçimlerinin Nasıl Gerçekleştiği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	21
Tablo 4. 12. <i>Okul Müdürlerinin Bilim Ve Sanat Merkezlerinde Uygulanan Bireyselleştirilmiş Ve Farklılaştırılmış Programlar Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	22
Tablo 4. 13. <i>Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerinde Bireyselleştirilmiş ve Farklılaştırılmış Programların Hangi Öğretim Kademelerinde Uygulandığı Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	23
Tablo 4. 14. <i>Okul Müdürlerinin Bilim Ve Sanat Merkezlerinde Bireyselleştirilmiş ve Farklılaştırılmış Programların Hangi Disiplin Alanlarında Uygulandığı Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	23
Tablo 4. 15. <i>Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireylerin Toplumun Yüzde Kaçını Oluşturduğu Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	24
Tablo 4. 16. <i>Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireylerin Ne Gibi Özellikler Taşıdığı Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	24
Tablo 4. 17. <i>Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireylerin Tanılanmasında Kritik Dönemin Ne Kadar Önemli Olduğu Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	25

Tablo 4.18. <i>Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyler İle İlgili Olarak Bir ya da Daha Fazla Hizmet İçi Eğitime Katıldıklarına Dair Dönütler</i>	26
Tablo 4.19. <i>Okul Müdürlerinin Ülkemizde Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılamak İçin Kullanılan Zekâ Testleri Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	26
Tablo 4.20. <i>Okul Müdürlerinin Çağdaş Eğitimde Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılamak İçin Kullanılan İki Farklı Ölçme Türü Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	27
Tablo 4.21. <i>Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılamak İçin Çağdaş Eğitimde Kullanılan Tanılama Yaklaşımları, Yöntemleri ve Metodları Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	27
Tablo 4.22. <i>Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılama İçin Öğretmenler Tarafından Doldurulması ve Çağdaş Eğitimde Sıkça Kullanılan Değerlendirme Ölçekleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri</i>	28

SİMGELER VE KISALTMALAR

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi

BSMY: Bilim ve Sanat Merkezi Yönergesi

GATES: Gifted and Talented Evaluation Scale

GES: Gifted Evaluating Scale

GRS: Gifted Rating Scales

IQ: intelligence quotient

OLSAT: Gifted Rating Scale ve Otis Lennon School Ability Test

ÖYBESUK: Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu

s.: Sayfa

SIGS: The Scales for Identifying Gifted Students

SRBCSS: Scales For Rating The Behavioral Characteristics of Superior Students

TDK: Türk Dil Kurumu

ÜYEP: Üstün Yetenekliler Eğitim Programı

ve diğ.: ve diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Özel yetenekli çocukların eğitimi, bir ülkenin geleceği için çok önemlidir. Üstün yetenekli çocuklar özel eğitime gerek duymaktadır. Türkiye’de üstün yetenekli çocukların ihtiyaç duyduğu tarzda eğitim şu an Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) yürütülmektedir. Bilim ve Sanat Merkezleri’nin örgün eğitime alternatif olması değil, destekleyici olması hedeflenmiştir. Bilim ve Sanat Merkezlerinin sınavlarına bireysel başvuru yapılamamaktadır. Öğrencilerin sınava girebilmesi için sınıf öğretmenleri tarafından aday gösterilmeleri gerekmektedir (Güneş, 2018, s.185). Öğrencilerin BİLSEM için öğretmen tarafından aday gösterilebilmeleri için öğretmenlerin özel yetenekli olarak adlandırılacak öğrencileri ayırt edebilmesi gerekmektedir. Yaşlılarından pek çok açıdan ileri seviyede özellikler taşıyan bu öğrencilerin öğretmenler tarafından tespit edilebilmesi çağdaş eğitim anlayışında son derece önemli bir yer tutmaktadır. Eğitim yöneticilerinin ise bu açıdan öğretmenlere imkânlar sunması mühim bir konudur. İçinde buldukları ulusların hatta insanlığın geleceği açısından mühim yer tutan özel yetenekli bu bireylerin tespiti için pek çok farklı ölçme değerlendirme aracı kullanılmaktadır. Sadece zihinsel açıdan değil sosyal, sanatsal açıdan yeterlilik durumları belirlenen bu öğrenciler genel müfredattan farklı olarak bireyselleşmiş, farklılaştırılmış başka bir program ile destek eğitimi almaktadır. Okul öncesi dönemden itibaren tanılama sürecine tabi olan özel yetenekli bireyler, ilkokul kademesinde sınıf öğretmenleri tarafından BİLSEM’e yönlendirilirler. Yönlendirme esnasında okul müdürlerinin konuya hâkimiyeti ve donanımı ise oldukça önemlidir. Ülkemizde farklı niteliklere, düşünceye, bakış açısına, tavır ve davranışlara sahip olduğu için ötekileştirilen bireyler arasında özel yetenekli olanların da görmezden gelinişi ülkemiz uzak hedefleri için ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Dolayısı ile eğitim yöneticileri özel yetenekli bireyleri tanılama sürecinde önemli bir yer tuttıkları kaçınılmaz bir gerçekliktir.

1.1.Problem Durumu

Denizli’de faaliyet gösteren her iki BİLSEM kurum yöneticileri ile yapılan görüşmelerde Denizli merkez ilçeleri başta olmak üzere diğer ilçelerden “özel yetenekli” olduğu tanımlanan öğrencilerin kayıtlı olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Yapılan görüşmelerde Denizli’ye bağlı 19 ilçe arasından Kale ilçesinde örgün eğitim gören öğrenci sayısının oldukça az olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu sayının diğer ilçelerden gelen öğrencilerin sayısı ile karşılaştırıldığında oldukça az olduğu gözlenmiştir. Bu durumda en büyük payın okul-veli-öğretmen üçgeninde “okul müdürlerinin özel yetenekli bireyleri tanılama

yeterliliği” noktasında olduğu düşünölmektedir. Bu düşünöceden hareketle araştırmanın problem durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1.1.1. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Problem Cümlesi: Denizli ili Kale ilçesinde görev yapan okul müdürlerinin BİLSEM işleyişleri ile ilgili genel görüşleri nelerdir?

Alt Problemler:

Bu probleme yönelik alt problemler şu şekilde belirlenmiştir:

- 1) Okul müdürlerinin BİLSEM’ler ve işleyişleri hakkında görüşleri nedir?
- 2) Okul müdürlerinin üstün yetenekli/zekâlı bireylerin genel özelliklerine ilişkin görüşleri nedir?
- 3) Okul müdürlerinin üstün yetenekli/zekâlı bireyleri tanımlama ve değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşleri nedir?

1.2.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Denizli ili Kale ilçesi evreninde üstün zekâlı bireylerin yönlendirildiği BİLSEM’lere ilişkin okul müdürlerinin görüşlerini incelemektir.

1.3.Araştırmanın Önemi

Ulusun ve insanlığın geleceğinde yol gösterici olabilme potansiyeline sahip, toplumun çok küçük bir kesimini oluşturan üstün zekâlı bireylerin tanılanabilmesi açısından Denizli ili Kale ilçesinde farkındalık oluşturarak okul müdürlerinin yönlendirmeleri ile daha fazla üstün zekâlı bireye ulaşmak açısından çalışma önem arz etmektedir.

1.4.Sayıtlar

Araştırmanın planlanıp yürütölmesinde aşağıdaki sayıtlardan hareket edilecektir.

•Araştırmaya katılan okul müdürlerinin ölçme aracındaki soruları doğru yanıtlamışlardır.

Araştırmada kullanılan ölçme aracında yer alan sorular okul müdürlerinin BİLSEM’lerin işleyişi ile ilgili görüşlerini belirleyecek yeterliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

•2021-2022 Eğitim Öğretim yılında Denizli ili Kale ilçesinde merkez ve köy ilkokul, ortaokul ve liselerinde görev yapan 39 okul müdürünün görüşleriyle sınırlıdır.

•Araştırma, konu ile ilgili literatür taraması ve okul müdürlerinin ölçme aracına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi. Üstün zekâlı/özel yetenekli olduğuna karar verilen bireylerin farklılaştırılmış eğitim programı ile gelişimlerini devam ettirdikleri MEB'e bağlı kurumlar.

Zekâ: Olayları bağımsız olarak düşünebilme, yeni durumlara başarıyla uyabilme, eylem ve tutumları belli bir düşünce ya da erek çevresinde toplayabilme yeteneği.

Üstün Zekâ/Yetenek: Zekâ, sanat, yaratıcılık, liderlik ve akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde başarı gösterme durumu.

Tanımlama: Teşhis etme, belirleme işi.

Okul Müdürü: Yönetiminden sorumlu olduğu kurumda, Milli Eğitim amaçları doğrultusunda, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinden sorumlu kişidir.

Zekâ Testi: Kişinin beynindeki farklı bölgelerinin işlendiği ve bunların hangi bölgelerinde hangisinin daha baskın olduğuna ve bunların güçlü veya zayıf yönlerinin beyin hangi farklı işlevlerinde yer aldığına bakılan alandır ve performansa dayalıdır.

Yetenek Testi: Bireyin yetenek ve yetkinliklerinin belirlenmesinde kullanılan değerlendirme araçlarıdır.

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Özel Yetenekli Bireylerinin Özellikleri, Tanılanması ve Tanılama Sürecinde Kullanılan Yöntem, Yaklaşım ve Modeller

BİLSEM’ler okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmaları ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla yerleşim biriminin özellikleri, ulaşım imkânları ve bölgesel olarak nüfusunun 100.000’den az olmaması şartı ile hizmet alması öngörülen öğrenci sayısı gibi hususlar da dikkate alınarak valiliklerin teklifi üzerine Bakanlıkça açılır (Bilim Sanat Merkezi Yönergesi [BSMY] 2007). Dünyada eğitimde ortaya konan yeni yaklaşımlar içinde özel yetenekli/üstün yetenekli/üstün zekâlı (İng. gifted and talented) bireylerin tanılanması önemli bir yer tutmaktadır. Dünya ulusları hemen hemen her alanda ciddi bir rekabet içindedir. Bu rekabette ulusların “uzak hedefleri” oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Ulusal hedeflerin gerçekleştirilmesinde ve çağdaş dünyanın öncü uluslarından olma rekabetinde, özel yetenekli bireylere çok büyük roller biçilmektedir. Bu önemin bilincinde olan MEB ülkemizdeki özel yetenekli bireylerin belirlenmesinde çeşitli kurum ve kuruluşlarla gerekli çalışmaları yapmaktadır. Bu çalışmaların bir ürünü olarak da Denizli’de Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı Ülker Yörükoğlu ve Nezihe Derya Baltalı olmak üzere iki adet Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) eğitim-öğretim faaliyetine başlamıştır.

Özel yeteneklilik; zeka, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi, motivasyon veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek performans gösteren bireyi ifade eder (Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu [ÖYBESUK], 2015). Özel yeteneklilik ya da konumu itibari ile üstün zekâlılık bir toplumda yüzde olarak küçük bir orana sahiptir. Çağlar; üstün zekâlılığı, normal zekâyaya sahip çocuklardan farklı bedeni, zihni, sosyal, kişilik ve mesleki üstün özelliklere sahip olma şeklinde açıklar (Çağlar, 1972, s.96). Bunlar içerisinde en yaygın kabul gören tanıma göre; “Zihinsel yeteneklerinin ya da zekâlarının birden çoğunda akranlarına göre üst performans gösteren ya da gizilgüce sahip olan, yaratıcılık yanı güçlü olan ve başladığı işi tamamlama, üstesinden gelmede yüksek görev anlayışı bulunanlara üstün zekâlı çocuk” denilmektedir. Bu çocuklar kendi akran gruplarından rastgele seçilmiş bir kümenin %-98’inden üstün olan çocuklardır. Üstün yetenekli çocuk, bir ya da birden çok yetenek alanında ya da zekâ özelliğinde akranlarından çok üstün performans gösteren ya da gizilgüce sahip olan ve diğer alanlarda da ortalama düzeyde özelliklere sahip olan çocuktur (Akkanat, 2004, s.175). Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi alanında ileri gelen uzmanlardan biri olan Renzulli’ ye

(1986) göre, üstün birey birbiriyle etkileşen üç özellik kümesine sahiptir. Bunlar; genel ve özel yetenek düzeyi, yaratıcılık ve motivasyon kümeleridir. Renzulli bu 3 özellik kümesinin hepsinde yaşlılarının %85'inden, en az birinde %-98'inden daha başarılı olan bireyleri üstün birey olarak kabul eder. Üstün yetenekli bireylerin sahip oldukları karmaşık ve üst düzey bilişsel yetenekleri, onların farklı düşünceleri kadar farklı hissetmelerine de neden olmaktadır (Dümenci, Gürsoy ve Aral, 2016, s.2470). Silverman (1993)'a göre üstün zekâlı bireylerin geneline bakıldığında entelektüel ve kişilik karakterleri olmak üzere bazı ortak noktalar çıkarılabilir. Entelektüel özellikler; olağanüstü düşünme yeteneği, merak, hızlı öğrenebilme, soyutlama, karmaşık düşünme süreçleri, göz alıcı hayal gücü, erken ahlak gelişimi, öğrenmeye ilgi duyma. Kişilik özellikleri; anlayış, anlaşılma isteği, zihinsel uyarıya ihtiyaç duyma, mükemmeliyetçilik, duyarlılık, mizah anlayışı, empati kurabilme. Bu özelliklerin çoğu üstün zekâlı ve yetenekli çocuklarda olabileceği gibi bir ya da bir kaçına da rastlanabilir. Sahip olduğu IQ puanı da bu özellikler üzerinde etkili olmakla birlikte, çocuklar arasında olan bireysel farklılıkları da göz önünde bulundurmak gereklidir. Ayrıca içinde yaşadıkları çevre, aldıkları eğitim, aile ortamı gibi birçok faktör de kişilik ve entelektüel karakterleri üzerinde etkilidir (Dümenci ve diğ., 2016, s.2471).

Türkiye'de üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi ile ilgili uygulamaların oldukça uzun bir geçmişi olmakla birlikte konu hakkındaki çağdaş uygulamalar incelendiğinde, Türkiye'de bu konu alanında önemli bir nicel ve nitel yetersizliğin olduğu göze çarpmaktadır (Sak, 2011, s.214). Sak'ın belirttiği yetersizliğin en önemli noktası ise "tanılama" ile ilgili durumdur. Eğitim dünyasında tanılamanın önemi arttıkça neyin, nasıl, neden ve ne zaman yapılacağı da önem kazanmaktadır (Karadağ, 2016, s.561). Tanılama kavramı Türkçe sözlükte tanılama işi, teşhis olarak belirtilmektedir (TDK, 2005, s.1900). Ancak üstün zekâlı bireylerin tanımlanması sözlükte belirtildiği gibi kısa ve yalın değildir. Bir takım değerlendirme kriterleri bu bireyleri diğerlerinden ayırmaktadır. Çağdaş eğitim metotlarının oldukça farklı yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemler aşağıda detaylıca ele alınacaktır.

Tanılama yöntemlerine geçmeden önce üstün zekâlı bireylerin tespitinde "ne zaman" sorusu oldukça önemlidir. Bu açıdan tanılama kritik dönem oldukça önemlidir. Kritik dönem, bireylerin yaş değişkenine bağlı olarak belirli beceri alanlarında sergiledikleri performans ve davranışların edinilmesinde avantaj sahibi oldukları dönem olarak tanımlanmaktadır (Kaygısız, 2018, s.437). Bu bağlamda gelişim ve öğrenme çıktıları üzerinde önemli etkileri olduğu kabul edilen kritik dönem olgusu, özellikle de erken tanılama mühim yer tutmaktadır. Çağdaş eğitimde tanılama girişimleri okul öncesi

dönemde başlamaktadır. Çalışma örneklem evreni itibari ile ilkokul kademesindeki öğrenciler ve öğretmenler üzerine yoğunlaşacağı için okul öncesi de dâhil olmak üzere ilkokul dışındaki diğer kademeler çalışma dışında tutulacaktır.

Darga (2010)'a göre üstün yetenekli çocuklara, yetenek ve potansiyellerini geliştirebilecekleri eğitim ortamlarının sağlanması için erken ve doğru tanılama ilk adımdır. Araştırmalar erken çocuklukta üstün yetenekli çocukları tanılamak için uygulanması kolay ve pahalı olmayan ölçeklere ihtiyaç olduğunu göstermektedir (Şahin, 2012, s.45). Ülkemizde üstün zekâ/yetenekli bireylerin tanınmasında genel olarak zekâ testleri kullanılmaktadır (Karadağ, 2015, s.1). Baykoç (2011) ve Sak (2012)'a göre üstün zekâlı öğrencilerin tanınması; zekâ, yaratıcılık ve başarı gibi bireysel özelliklere ilişkin özel eğitimde bireylerin tanınmasının erken alınması bireylerin sosyal ve bilişsel açıdan gelişimlerinde önemli bir etmendir. Üstün zekâlı/yetenekli bireylerin tanınmasında kullanılan birçok farklı türde ölçek bulunmaktadır. Bu ölçekler ile tanınan bireylere özgü programlar geliştirilmekte ve bireyin ilgili/yetenekli olduğu alanda gelişimine ivme kazandırılmaktadır. Ancak ülkemizde kullanılan yetenek ve zekâ testleri arasında geçerlik ve güvenilirliği en yüksek olan zekâ testi olan WISC-R sadece 6-16 yaş grubuna yönelik olarak uygulanabilen bir ölçektir. Aynı zamanda çağdaş zekâ testleri olan Weschler Zekâ Testi ile Stanford Binet Zekâ Testi birbirlerinin benzeri olup Alfred Binet'in 1905'te David Wecshler'in ise 1939'da bu testleri geliştirmelerinden bugüne kadar çok ciddi revizyona uğramamışlardır. Yapılan revizyonlar sadece yüzeysel değişimlerden ibarettir (Karadağ, 2015, s.6).

Günümüzde üstün zekâlı/yetenekli olarak tanımladığımız bireyleri tanılamak amacıyla iki farklı ölçme türü yaygın olarak kullanılmaktadır. Bunlar psikometrik ölçekler ve yeteneğe dayalı değerlendirme ölçekleridir. Psikometrik ölçekler genelde çocukların bireysel olarak tanı kriterlerine uygun potansiyel özelliklerine odaklanırken, uzmanların kullandığı ölçekler daha çok kişisel öğrenme, motivasyon özellikleri ve az da sosyo-kültürel yapıya odaklanmaktadır. Son zamanlarda literatürdeki gelişmelere göre tanılamada bu iki yöntemin bir arada kullanılması oldukça yaygın hale gelmiştir (Heller, 2001; Pfeiffer, 2008; Heller, Perleth ve Lim, 2005). Pfeiffer ve Blei (2008)'e göre özel yetenekli bireylerin tanınmasında önemli olarak kabul edilen beş nokta vardır; birinci nokta, açık veya örtük olarak bu alanda rehber olan kişilerin neyin özel yetenek olarak tanımlanmasına yönelik yaklaşımıdır. Bazı otoriteler özel yetenekliliği yüksek zekâ düzeyine sahip olma veya g faktör ile açıklamaktadır. Bu yaklaşıma göre özel yeteneklileri tanımlarken spesifik testler kullanarak öğrencilerin yüksek bilişsel yetenek göstermeleri beklenmektedir. Bunun

tersi olan yaklaşıma göre de özel yeteneklilik çok yönlülüktür. Diğer bir deyişle, kişinin kültürel olarak değerli bir veya birden çok alanda yüksek yetenek göstermesidir. Özel yetenekliliğin müzikal, atletik, sosyal, estetik, liderlik, yaratıcılık gibi alanlarda özel yetenek göstermek olarak algılandığı “çok yönlü bakış açısı” özel yetenekliliği yüksek zekâ düzeyi olarak gören geleneksel bakış açısından oldukça farklıdır. İkinci önemli nokta, ne kadar öğrencinin özel yetenekli olarak kabul edileceği üzerinedir. Bazı otoriteler tanılama kriterlerinin geniş tutularak bu kriterler içerisine giren tüm öğrencilerin zenginleştirilmiş eğitim ortamlarından yararlanması gerekliliğini savunurken bazı otoriteler gerçekten olağanüstü yetenek gösteren ve eşsiz olan öğrencilerin farklılaştırılmış müfredatlar dâhilinde eğitilmesini savunmaktadır. Bu durum, okul müfredatlarının öğrencilerin aldığı puanlarda hangi kesme puanına göre nasıl bir eğitim müfredatı hazırlanacağı konusunda hata yapılmasına neden olabilir. Ancak öğrencilerin yeteneklerinin düzeyini belirleyen derecelendirme ölçeklerinde öğrencinin hangi alanda özel yetenek potansiyeli gösterdiği belirlenebilir ve bu durum üçüncü önemli noktayı işaret etmektedir. Callahan (2005)’e göre tanılama olabildiğince erken ve sık yapılmalıdır. Bilindiği üzere birey ne kadar erken yaşta tanılanırsa özel yetenekliler için geliştirilmiş eğitim programlarından o derece fazla yararlanır. Burada öğrencilerin sık değerlendirilmesinden kasıt sürekli olarak özel yetenekli bireylerin taranmasıdır. Örneğin “The New York City Eğitim Departmanı” kendi özel yetenek eğitim modelleri için şehir genelinde kreş, anaokulu, birinci ve ikinci sınıflarda öğretmenler tarafından doldurulan ve özel yetenekli öğrencileri belirlemek amacıyla kullanılan “Gifted Rating Scale ve Otis Lennon School Ability Test” (OLSAT) ölçeğini kullanmaktadır. Bu konudaki dördüncü önemli nokta ise, tanı konulacak öğrencilerin sadece bir test sonucuyla değerlendirilmesinin mümkün olmayacağıdır. Stephens ve Karnes’in çalışmasında Pfeiffer (2002)’a göre bir öğrencinin tanılanması veya tanı grubu içerisinde bir yere yerleştirilmesi tek bir testle mümkün olamaz. Amerika’nın bir çok eyaletinde özel yetenekli öğrencilerin belirlenmesi çoklu kriter ve birden fazla test kullanarak gerçekleştirilmektedir. Ayrıca Pfeiffer ve Blei (2008)’ye göre özel yetenekli öğrencileri belirlemek amacıyla kullanılacak en iyi test veya test bataryası yoktur ve derecelendirme ölçekleri, portfolyolara ilişkin sistematik görüşler, görüşmeler öğrencinin yeteneğine ilişkin ipuçları sunmaktadır. Beşinci nokta ise özel yetenekli çocukların belli aralıklarla yeniden değerlendirmeye alınmasıdır. Bazı ebeveyn ve eğitimciler öğrencinin bir kere tanılanarak ömür boyu aynı eğitimden yararlanması gerektiğini savunur. Ancak

öğrencilerin belli aralıklarla yeniden değerlendirilmesi onlardaki gelişim ve değişime göre yani eğitsel düzenlemeler yapılmasını sağlar (Karadağ, 2016, s.562).

Yukarıda belirtilen görüşler özel yetenekli bireylerin belirlenmesi açısından pek çok ölçme değerlendirme kriterini de beraberinde getirmiştir. Bu kriterlere değinmeden önce “tanılama” yaklaşımları kısaca ele alınacaktır. Çağdaş eğitimde tanılama yaklaşımı olarak “bireye ve programa dayalı tanılama” olmak üzere iki tür tanılama yaklaşımı mevcuttur.

Bireye dayalı tanılama yaklaşımında bireylere psikometrik zekâ tanı araçları uygulanırken programa dayalı tanılama yaklaşımında birey özel bir disiplin alanında belli bir programa tabi tutulur.

Yukarda adı geçen tanılama yaklaşımlarının yanı sıra bu yaklaşımların kullanılacağı “tanılama yöntemleri” de mevcuttur. Flanagan ve Harrison’un 2012 yılında yaptığı “Contemporary Intellectual Assessment: Theories, Tests, and Issues” adlı çalışmada bu tanılama yöntemlerini “Norm, Örneklem, Ölçüt tabanlı” olmak üzere üç başlık altında verilmiştir (Flanagan ve Harrison, 2012, s.465-470).

Norm tabanlı tanılama, zekâ ve yetenek düzeylerinin ülke ortalaması ile karşılaştırılmasına dayanır. Örneklem tabanlı tanılama ise yukarıda tanılama yaklaşımlarından olan programa dayalı yaklaşım ile ilişkilidir. Sak’a göre belli bir program dâhilinde yapılan testlerden elde edilen puanlar programa katılan örneklem grubu ile karşılaştırılır. Ölçüt tabanlı tanılama yöntemi ise yine Sak tarafından ifade edilmiştir. Bu tanılama yönteminde, özel yetenekli olarak belirlenecek çocuklar için bir ölçüt oluşturulur.

Kullanılan zekâ ölçeğinin ortalama puanı üzerinden belirlenen bu puan ölçütü iki farklı şekilde belirlenebilir. Bunlardan bir tanesi araştırma grubu tarafından ölçeğin içeriği incelenerek o ölçekten belli puanın üstünde alan öğrencilerin belirlenen programda başarılı olacağına karar verilmesiyle sağlanır. Diğeri ise ölçekten belirlenen herhangi bir puan üzerinden programa alınan öğrencilerin program süresince izlenmesi ve değerlendirilmesi ile sağlanan tecrübe sayesinde programın zekâ puanı ölçütünü belirlemesi ile sağlanır (Karadağ, 2016, s.563-564).

Yukarıda bahsi geçen tanılama yöntemleri bir sürecin ürünüdür. Tanılama süreci olarak adlandırılan bu süreç ülkelerde farklı eğitim programları uygulandığı için çeşitlilik göstermektedir. Bu modellerin ülkemizde en yaygın kullanılanları tanılama modelleri ise Dağlıoğlu (2010)’na göre; aday gösterme/yönlendirme, aile görüşmeleri, çocuk ve akranlarıyla görüşme, grup ve bireysel zekâ testleri, yaratıcılık testleri, güzel sanatlar ile ilgili özel testlerden vb. oluşmaktadır (Çetin ve Özyürek, 2015, s.310). Dağlıoğlu’ndan

farklı olarak Tarhan ve Kılıç bu modelleri genel olarak tıbbi modeller ve eğitsel modeller olarak iki başlık altında ele almışlardır Tıbbi modeller başlığı altında; Nöropsikolojik Testler ve Nöropsikolojik Görevler, Beyin elektriksel faaliyeti: Elektroensefalografi (EEG), Olay İlişkili Elektrofizyolojik Ölçümler (OİP/ERP), Fonksiyonel Manyetik Rezonans Görüntüleme (FMRG) ele alırken eğitsel modellerde ise; Renzulli Döner Kapı Modeli – Yetenek Havuzu Tanılama Plan, ENTER Modeli, Ebeveyn değerlendirmesi, Öğretmen değerlendirmesi, Akran değerlendirmesi ve testler ele alınmıştır (Tarhan ve Kılıç, 2014, s.30-35). Bu modellerin dışında Karadağ da Sıralı Strateji Modeli üzerinde durmuştur (Karadağ, 2016, s.564). Ülkemizde ise konu üzerine en ciddi çalışmaları gerçekleştiren Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi (TEVİTÖL) ve Anadolu üniversitesi Üstün Yetenekliler Eğitim Programı (ÜYEP)'dir (Tarhan ve Kılıç, 2014, s.36). Ayrıca Pilavcı 2021 yılında yaptığı yüksek lisans tezinde tanılama sürecindeki ilkeleri; amaca yönelme, bütünlük, yararlık, bilimsellik, kapsamlılık, işbirliği, çeşitlilik, isteklilik, eşitlik, ortak karar, gizlilik, süreklilik, etik ve erken tanılama olarak vermektedir (Pilavcı, 2021, s.33-34). Gülgöz ve Kağıtçıbaşı'nın 2004 yılında "Intelligence and Intelligence Testing in Turkey" adıyla yayımladıkları çalışmada Amerki'da ve ülkemizde kullanılan tanılama testlerinin geçmişi hakkında detaylıca bilgi verilmiştir (Gülgöz ve Kağıtçıbaşı, 2004, s.248-265).

Yukarıda verilen tanılama yöntem, yaklaşım ve modelleri; uzamanlar tarafından öğretmenlerin üstün yetenekli bireyleri tanılama sürecinde pek çok alternatif değerlendirme ölçeğinin tasarlanmasını sağlamıştır. Özel yetenekli öğrenciler ve öğretmenleri ile yaşadığımız tecrübeler, öğretmen tarafından doldurulacak iyi tasarlanmış bir değerlendirme ölçeğinin bu alanda büyük fayda sağlayacağını göstermiştir. Preiffer ve Jarosewich'e göre bu durum, gözlenebilir özel yetenek göstergesi öğrenci davranışlarını değerlendirmek amacıyla öğretmen tarafından doldurulacak, kullanımı kolay, güvenilir ve geçerli bir değerlendirme ölçeği geliştirmenin önemini bir kez daha göstermiştir (Karadağ, 2016, s.566). Özel yetenekli öğrencilerin belirlenmesi amacıyla öğretmenlerin görüşüne başvurulması son yıllarda sıkça başvurulan bir yöntem olmuştur. Geçmişte yapılan araştırmalarda öğrencilerin kültürel çeşitliliği nedeniyle öğretmenlerin önyargılı davranması, potansiyel özel yetenek özelliklerine sahip çocukların görmezden gelinmesine neden olduğu görülmüştür. Preiffer, Morris ve Jarosewich (2002)'e göre özellikle son yıllarda öğretmen değerlendirme ölçeklerinin geliştirilmesi ve öğretmenlerin çocuklar hakkında gözlemlerinin en geniş sürede ve en detaylı gözlemler olması nedeniyle üstün zekâlı çocukların belirlenmesinde çok önemli olduğu vurgulanmıştır (Karadağ, 2016,

s.567). Chan, Hodge, Cudmore ise değerlendirme ölçekleri ve kontrol listelerinin daha objektif bir şekilde gelişmesiyle birlikte öğretmenlerin daha iyi standardize edilmiş testler aracılığıyla öğrencileri arasında yetenek göstergesi olan davranışların değerlendirilmesine ilişkin bilgi sağlayabilir duruma geldiklerini belirtmiştir (Karadağ, 2016, s.567). Üstün yetenekli öğrenciler ve öğretmenleri ile yapılan çalışmalar, öğretmenler tarafından doldurulacak iyi tasarlanmış bir değerlendirme ölçeğinin bu alanda büyük fayda sağlayacağını göstermiştir. Bu durum, gözlenebilir özel yetenek göstergesi öğrenci davranışlarını değerlendirmek amacıyla öğretmen tarafından doldurulacak, kullanımı kolay, güvenilir ve geçerli bir değerlendirme ölçeği geliştirmenin önemini bir kez daha vurgulamıştır. (Karadağ, 2016, s.567). Karadağ, yüksek lisans tez çalışmasında öğretmenler tarafından doldurulması gereken değerlendirme ölçeklerini Batı'daki çalışmalar ön plana alınarak açıkça belirlemiştir (Karadağ, 2015, s.109-112). Aşağıdaki değerlendirme ölçekleri üstün zekâlı bireyleri tanılama için öğretmenler tarafından çağdaş eğitimde kullanılan değerlendirme ölçekleridir.

2.1.1. Üstün Yetenekli Derecelendirme Ölçekleri (Gifted Rating Scales)

Öğretmen aracılığıyla doldurulan bir ölçek olan üstün yetenekli derecelendirme ölçekleri küçük yaş grupları için hazırlanmıştır. Bu bireylerin küçük yaşlarda tanılanabilmesi için ilkokul ve okul öncesi kademelerinde olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Sanat, akademik düzey, zeka, yaratıcılık ve motivasyon olmak üzere 5 farklı alanda yetenek tespiti yapılmaktadır. Bu özellikler sadece okul öncesi dönemindeki 4-6 yaş arası öğrencilerde aranmaktadır. Aynı ölçeğin ilkokul kademesindeki kullanımı okul öncesi kademesine oldukça benzemektedir. Buradaki en önemli fark alt alanların bir tane fazla olmasıdır. Bu fazla alan liderlik olarak görülmektedir.

2.1.2. Üstün Öğrencilerin Davranışsal Özelliklerini Derecelendirme Ölçekleri (Scales For Rating The Behavioral Characteristics of Superior Students)

Bu ölçek öğretmenler aracılığıyla doldurulması için hazırlanmıştır. Likert tipinin 6'lı seçeneği kullanılmış ve 96 maddeden teşkil olmuştur. Ölçeğin alt testleri de mevcuttur. Bu alt testler 10 başlıktan ibarettir. Başlıklar ise; planlama, sanat, yaratıcılık, öğrenme, motivasyon, iletişim, müzik ve liderliktir. Hazırlanan ölçek 2010 yılında ilk hali üzerinden revize edilmesi şeklinde oluşturulmuştur. Revize edilmiş halde öğretmenlerin ölçekte yer alan maddeleri iyi bir şekilde anlamlandırabilmeleri adına alt testlerin her bir için uygulanabilecek egzersizler yerleştirilmiştir. Ölçek üzerine çalışma yürüten bilim insanları, kullanma kılavuzu olarak düşünülen bir yönlendirme kitapçığında alt testleri puanlamaya

başlamadan önce bahsi geçen egzersizlerin yapılmış olmasının oldukça önemli olduğunu vurgulamışlardır.

2.1.3. Üstün Yetenekli Değerlendirme Ölçeği (Gifted Evaluating Scale)

Kullanım alanı itibariyle oldukça geniş çaplı bir ölçek türüdür. Farklı alanlarda değerlendirme ve ölçme yapabilmektedir. Ancak en sık kullanıldığı alanlar entelektüel kabiliyet, kişisel akademik seviye, icra durumu ve görsel sanatlardır. Bu alanlarda görevli öğretmenler aracılığı ile doldurulabilmektedir. Öğretmenlerden farklı olarak çocuklarla yakından ilgilenen bahsi geçen alan uzmanlarının görüş ve düşünceleri de ölçekte yer bulabilmektedir. Ölçekte likert tipinin 5’li seçenek olanı tercih edilmiş ve 48 madde üzerinden hazırlanmıştır. Dönütler bu şekilde elde edilmektedir.

2.1.4. Üstün Zekâlı ve Yetenekli Değerlendirme Ölçeği (Gifted and Talented Evaluation Scale)

İlgili ölçek yaş sınırlaması dikkate alınarak oluşturulmuştur. Bu sınırlama 5 ile 18 yaş aralığını kapsamaktadır. Bu yaş aralığındaki bireylere uygulanan ölçek yalnızca birey ile yakından ilgilenebilen kişilerin doldurabileceği bir tarzda geliştirilmiştir. Ölçek beş ana maddeden oluşmaktadır: yaratıcılık, sanat, akademik düzey, entelektüel kabiliyet ve liderlik. Beş ana alan için Likert tipinin en geniş seçenekli olanlarından olan 9’lu biçiminde 50 madde olacak şekilde hazırlanmıştır. Ölçek yapılan faktör analizi ile güvenilirliğinin yüksek olduğunu her beş ana alanda oldukça yüksek değerler alarak ispatlamıştır. Geçerlilik durumu ise içerik, ölçüt ve yapı geçerliliği ile belirlenmiştir.

2.1.5. Üstün Zekâlı Öğrencileri Belirleme Ölçekleri (The Scales for Identifying Gifted Students)

Bu ölçek de tıpkı yukarıdaki ölçek gibi yaş aralığı ile sınırlandırılmıştır. Bu yaş aralığı ile 18 arasını kapsamaktadır. Ölçek yalnızca bu yaş aralığındaki bireylerin akrabaları aracılığıyla doldurulabilen bir ölçektir. Ölçek genel olarak akademik seviye, lisan, sanat, fen, matematik, sosyal beceri, yaratıcılık ve liderlik gibi düzeyleri ölçmektedir. Bu alanları ölçme için 12 alt test oluşturulmuştur. Likert tipinin 5’li seçeneğinin 12’şer alt testiyle birlikte totalde 84 madde ölçeği oluşturmaktadır. Ölçeğin yakınsak, ayırt edicilik, işleyen madde ve yordama geçerliği sağlanmış ve norm çalışmaları yapılmıştır.

2.1.6. The HOPE Scale

İlgili ölçek bireyin toplumsal ve akademik bilgi ve beceri düzeyini ölçümlemek gayesiyle meydana getirilmiştir. Ölçeğin bireyin yaşı, cinsiyeti, sosyoekonomik seviyesi gibi farklı özellikleri ile ilgili açıklama ve doğrulama yapabilen, bu doğrulamayı çok boyutlu olarak gerçekleştiren etmen ve invaryans çözümlemesi yapılmıştır. Ortaya konan

ölçek gerçek hali ile 13 ana maddeden müteşekkildir. Fakat ölçek daha sonra farklı revize işlemleri görererek madde sayısı 17'ye yükseltilmiştir. Bu 17 maddenin 9'u akademik beceri ile ilgili iken 8'i bireyin sosyalliği ile ilgilidir. Revize işleminden sonra gerçekleştirilen analizlerde 17 maddenin 11 maddeye düşürülmesine karar verilmiştir. Son hali itibariyle ölçek 6 akademik beceri ve 5 sosyal beceri ölçebilen ölçek olarak hazırlanmıştır (Karadağ, 2016, s.567-568).

2.2. İlgili Çalışmalar

Doğan Çağlar, 1992 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisinde “Üstün Zekâlı Çocukların Özellikleri” adlı çalışmasını yayımlamıştır. Bu makalede Çarlar üstün zekâlı çocukları bedensel, zihinsel, sosyal, sanatsal vb. çeşitli açılardan ele almış ve mddeler halinde bu bireylerin özelliklerini açıklamıştır.

Gülgöz ve Kağıtçıbaşı'nın 2004 yılında “Intelligence and Intelligence Testing in Turkey” adıyla yayımladıkları çalışmada Amerika'da ve ülkemizde kullanılan tanılama testlerinin geçmişi hakkında detaylıca bilgi verilmiştir.

Hulusi Akkanat 2004 yılında Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabında “Üstün veya Özel Yetenekliler” başlığı ile ortaya koyduğu çalışmada tıpkı Çağlar gibi üstün zekalı çocukların özelliklerini ele almakla birlikte bu bireyler hakkında doğru bilinen yanlışlara da değinmiştir.

Metin Uzun ve Ahmet Bildiren 2007 yılında Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisinde “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Tanılama Yönteminin Kullanılabilirliğinin İncelenmesi” adlı çalışmayı yayımlamışlardır. Bu çalışmada WISC R zekâ ölçeği, Progresif Matrisler testi ve Performans Değerlendirmesi kriterlerini örneklem olarak belirledikleri 94 öğrenci üzerine uygulamışlardır.

Heller ve Schofield 2008 yılında kitap bölümü olarak yayımladıkları “Identification and nurturing the gifted from an international perspective” adlı çalışmalarında özel yetenekli çocukların tanılama yöntemleri, ölçme değerlendirme ve tanı testleri, çağdaş eğitimdeki uluslararası bakış açısını detaylıca ortaya koymuşlardır.

Uğur Sak 2011 Eğitim ve Bilim Dergisinin 36. Cildinin 161. Sayısında yayımlamış olduğu “Üstün Yetenekliler Eğitim Programları Modeli (ÜYEP) ve Sosyal Geçerliği” adlı makalesinde üstün yetenekliler için farklılaştırılmış bir program modeli üzerinde durmaktadır.

Flanagan ve Harrison'un 2012 yılında yaptığı “Contemporary Intellectual Assessment: Theories, Tests, and Issues” adlı çalışmada özel yetenekli bireyleri tanılama yaklaşımlarına ek olarak tanılama yöntemlerini de üç ana başlık altında incelemişlerdir.

Feyzullah Şahin 2012 yılında Namık Kemal Üniversitesinde gerçekleştirilen Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumunda “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Tanılanmasında Türkiye’de Mevcut Durum” adlı çalışmasıyla üstün zekâlıların Türkiye’de tanılama durumunu detaylıca ele almış ve mevcut durum hakkında değerlendirmelerde bulunmuştur.

Uğur Sak 2014 yılında Vize Yayınevinden yayımladığı Üstün Zekâlılar, Özeklikleri, Tanılanmaları, Eğitimleri adlı eserinde üstün zekâlıları özellikleri ile birlikte ele almış tanılanma süreçlerine dair bilgiler vermiştir. Ayrıca tanılanan bu bireylerin nasıl bir farklılaştırılmış eğitime tabi tutulması gerektiğini aktarmıştır.

Sinem Tarhan ve Şükran Kılıç 2014 yılında Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisinde “Üstün Yetenekli Bireylerin Tanılanması ve Türkiye’deki Eğitim Modelleri” adlı çalışmada Türkiye’de ve dünyada kullanılan farklı tanılama modelleri üzerinde durmuş ve modelleri genel olarak iki başlık altında toplayarak detaylıca bilgi vermişlerdir.

Asya Çetin ve Arzu Özyürek’in 2015 yılında Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisinde “Üstün Yetenekli Çocuklar İçin Bir Erken Müdahale Modeli: Karabük Üniversitesi Üstün Yetenekliler Uygulama ve Araştırma Merkezi” örnekleminde özel yetenekli bireyleri erken tanılamaya ilişkin çalışmada bulunmuş ve bu çalışmada tanılama modellerini çeşitli kaynaklardan yararlanarak belirtmişlerdir.

Uğur Sak, M. Bahadır Ayas, Bilge Bal Sezerel, Ercan Öpengin, N. Nazlı Özdemir ve Şule Demirel Gürbüz’ün 2015 yılında Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisinde birlikte yayımladıkları “Türkiye’de Üstün Yeteneklilerin Eğitiminin Eleştirel Bir Değerlendirmesi” adlı çalışmada Türkiye’de üstün zekâlılar için uygulanan program modellerine eleştirel bir bakıl sunulmuştur.

Filiz Karadağ, 2015 yılında İzmir Dokuz Eylül Üniversitesinde, Okul Öncesi Dönemde Potansiyel Üstün Zekâlı Çocukların Belirlenmesi üzerine yüksek lisans tezi yapmıştır. Tez okul öncesi öğretmen ve öğrencileri ile sınırlı olmasına rağmen üstün zekâlı bireyleri belirlemek adına kullanılan çok sayıda kaynağa yer vermesi açısından oldukça iyi bir çalışma olarak görülmüştür.

Filiz Karadağ, 2016 yılında Özel Yetenekli Bireylerin Tanılanması Ve Tanılamaya Yönelik Alternatif Değerlendirme Araçları adlı makalesinde hem Batı’da hem de Türkiye’de yapılan çalışmaları ve görüşleri detaylıca ele almıştır. Aynı zamanda özel yetenekli bireylerin tanılama sürecinde kullanılan çeşitli ölçme değerlendirme araçlarını da vermiştir.

Armağan Güneş 2018 yılında Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisinin 5. cildinin 6. sayısında “Türkiye’de Bilim Sanat Merkezleri” adlı çalışmasını yayımlamış ve Türkiye’de BİLSEM’lerin mevcut durumu hakkında detaylıca bilgi vermiştir.

Nur Banu Pilavcı 2021 yılında Hacettepe Üniversitesinde “4-5 Yaş Grubu Özel Yetenekli Öğrencilerin Tanılanması Üzerine Bir Model Geliştirilmesi: Türkiye Örneği” adlı çalışması ile yüksek lisans tezi ortaya koymuştur. Tezde model geliştirme üzerinden çeşitli modellerin tanıtılması ve tanılama sürecine dair detaylı bilgiler sunulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni

Araştırmanın amaçları doğrultusunda çalışma, nicel olarak desenlenen bir betimsel çalışmadır. Yüksel (2004)'e göre betimsel araştırmalar olayları ve problemleri betimlemeye ve açıklamaya çalışan araştırmalardır (Özkan ve Şahbaz, 2011: 6). Nicel olarak desenlenen betimsel modelin bir başka adı da “tarama” modelidir. Bilim insanları arasında tarama araştırmaları, bir durum veya vaka ile ilgili katılımcıların fikirlerinin, alakalarının, kabiliyetlerinin, hal ve hareketlerinin özelliklerinin tespit edildiği araştırmalardır. Genel itibari ile bu araştırma türü diğer araştırma çeşitleri ile kıyaslandığında örnekleminin geniş olması ile farklılık göstermektedir (Özgen ve Tösten, 2017, s.871).

3.2. Çalışma Evreni ve Örneklem

Çalışmanın araştırma evreni 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Denizli ili Kale ilçesi merkezinde ve köylerinde her öğretim kademesinde kadrolu olarak görev yapan hali hazırda 39 okul müdürü oluşturmaktadır. Çalışmada tüm evrene ulaşılabildiğinden örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen ve iki bölümden oluşan 3 cevaplı değerlendirme soruları aracılığı ile toplanmıştır (EK 2). Ölçme aracında katılımcıların kişisel bilgilerini içeren bir bölüm ile BİLSEM'ler ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik soruların yer aldığı bir bölüm bulunmaktadır.

3.4. Veri Toplama Süreci

COVID-19 salgını sebebiyle verilerin katılımcılar tarafından internet ortamında toplanması uygun görülmüştür. Bu amaçla soruların yer aldığı bir “google form” düzeneği oluşturularak katılımcıların görüşleri toplanmaya çalışılmıştır. Katılımcılardan kimliklerini belirtebilecek herhangi bir özel soruya cevap vermeleri istenmemiştir. Katılımcı kimlikleri gizli tutulmuştur. Ayrıca katılımcılara katılımın gönüllü olduğu bildirilmiş ve araştırmaya devam etme ya da araştırmadan ayrılma seçeneği de sunulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplamak için hazırlanan kişisel bilgiler ve 3 cevaplı değerlendirme soruları olmak üzere iki bölümden oluşan değerlendirme ölçeği, çalışma takvimine göre uygulanmıştır. Uygulanan anket neticesinde toplanan veriler, proje sorumlusu tarafından çalışmanın hedefi dışına çıkılmadan korunmuş ve çözümleme

gerçekleştirilmiştir. Okul müdürlerinden elde edilen cevaplara göre veriler betimsel analize tabi tutulmuş ve her bir soru frekans değerleri üzerinden yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölüm çalışmaya katılım gösteren 39 okul müdürünün, yöneltilen sorulara verdikleri cevaplardan ulaşılan verilerin çözümlenmesi ile dönüt olarak alınan bulguları ve yorumları içermektedir. Verileri toplamak için hazırlanan sorular iki bölümden oluştuğundan dolayı veriler iki başlık altında analiz edilmiş ve sunulmuştur.

4.1. Kişisel Bilgilere Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya bu açıdan yaklaşıldığında okul müdürleri arasında kadın-erkek oranı önemli görülmüştür. Katılımcıların verdiği yanıtlardan yola çıkılarak 22 okul müdürünün erkek olduğu ve bu sayının genel okul müdürleri içinde %56,4'üne karşılık geldiği görülürken 17 okul müdürünün kadın olduğu ve bu sayının da genel okul müdürleri içinde %43,6'lık bir orana karşılık geldiği görülmektedir. Sayısal oranlar, Tablo 4.1'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Okul Müdürlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdelerik Oran
Kadın	17	43,6
Erkek	22	56,4
Toplam	39	100

Katılımcılara sorulan “yaş” sorusuna verilen cevaplar Tablo 4.2’de aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Okul Müdürlerinin Yaş Aralığına Göre Dağılımı

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdelerik Oran
20-30	1	2,6
31-40	30	76,9
41-50	5	12,8
51-60	3	7,7
61 ve üzeri	0	0
Toplam	39	100

39 katılımcı okul müdürünün 30'unun 31-40 yaş aralığında olduğu bu sayının ise %76,9'luk bir orana denk geldiği görülmüştür. Katılımcıların büyük çoğunluğunun bu yaş aralığında olması okul yöneticilerinin dinamik bir enerjiye sahip olduğu şeklinde düşünülebilir. %12,8'lik bir orana karşılık gelen 41-50 yaş arası okul müdürü ise genel sayı içinde 5 kişiye ait veridir. %7,7'lik bir dilimden oluşan ve 3 kişiye karşılık gelen okul müdürü sayısı ile %2,6'lık orana denk gelen 2 kişi genel toplam içinde ancak %10'luk bir orana sahip olmaktadır. Ayrıca hiçbir katılımcının 61 yaş ve üzeri olmadığı bilgisine ulaşılmıştır.

Katılımcılara yöneltilen bir diğer soru da eğitim düzeyleri olmuştur. Bu veriye ilişkin bilgiler Tablo 4.3'te yer almaktadır.

Tablo 4.3. Okul Müdürlerinin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdellik Oran
Yüksek Lisans	11	28,2
Doktora	0	0
Toplam	11	28,2

Okul müdürlerinin buldukları konuma doğal olarak lisans eğitimi almadan gelemeyecekleri düşünüldüğünde lisans mezunu olanların veri analizine değinilmemiş sadece lisansüstü eğitim verileri incelenmiştir. 39 okul müdürü içinde hiçbir katılımcının doktora mezunu olmadığı bilgisine ulaşılmıştır. 11 katılımcının ise yüksek lisans mezunu olduğu gözlemlenmiştir. Bu sayı okul müdürleri içerisinde %28,2'lik bir orana karşılık gelmektedir.

Katılımcı okul müdürlerinin branş bazında dağılımı ise Tablo 4.4.'te verilmiştir.

Tablo 4.4. Okul Müdürlerinin Branşlarına Göre Dağılımı

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdellik Oran
Beden Eğitimi	1	2,6
Coğrafya	1	2,6
Felsefe Grubu	1	2,6
Fen Bilgisi	3	7,7
Matematik	1	2,6
Okul Öncesi	4	10,2
Sınıf Öğretmenliği	12	33,3
Teknoloji Tasarım	1	2,6
Türkçe	4	10,2
Türk Dili ve Edebiyatı	4	10,2
İngilizce	6	15,4
Toplam	39	100

Katılımcı okul müdürleri arasında en dikkat çekici verinin toplamda 16 olmasıyla okul öncesi ve sınıf öğretmenliği branşlarıdır. Kuramsal çerçeve bölümünde belirtildiği üzere üstün zekâlı bireylerin erken dönemlerde tanınması oldukça önemlidir. Bu açıdan yaklaşıldığında okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin %43,5'lik bir oranda dağılımı oldukça önemli görülmektedir.

Katılımcı okul müdürlerine mesleki deneyim yılı sorularak kıdemlerine dair veriler elde edilmiştir. Bu veriler Tablo 4.5.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.5. *Okul Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Dağılımı*

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdellik Oran
0 ve 5	3	7,7
6 ve 10	6	15,4
11 ve 15	19	48,7
16 ve 20	6	15,4
21 ve 25	1	2,6
26 ve 30	2	5,1
31 ve üzeri	2	5,1
Toplam	39	100

Katılımcı 39 okul müdürünün kendi okullarındaki görev sürelerine ilişkin veriler aşağıda grafik halinde Tablo 4.6'da gösterilmiştir.

Tablo 4.6. *Okul Müdürlerinin Okullarındaki Çalışma Süreleri*

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdellik Oran
0 ve 5	24	61,5
6 ve 10	14	35,9
11 ve 15	1	2,6
16 ve 20	0	0
Toplam	39	100

Elde edilen veriler 24 okul müdürünün okullarındaki görev sürelerinin 0-5 yıl arasında olduğunu ve bu sayının da genel durum içinde %61,5'lik bir orana denk geldiğini göstermektedir. Kurum kültürünü benimseme, okulu her yönüyle tanıma, sosyal çevre ve okul ilişkisi gibi hususlardan yaklaşıldığında elde edilen sonuç üstün zekâlı bireylerin erken dönemde tanılanabilmesi açısından olumsuz bir durum olarak değerlendirilebilir. Görevine yeni başladığı düşünülen bir okul müdürünün yaşayabileceği dezavantajlar, çalışma konusu açısından önemli bir veri sağlamaktadır.

Öğrencilerin bilgi düzeylerini ve başarı durumunu doğrudan ilgilendirebilecek birçok etmen vardır. Aile eğitimi, anne ve babanın meslek durumu, ailenin maddi imkânı, ailedeki çocuk sayısı bu başarı üzerinde etkin olan etmenlerdendir. Eğitim ve sosyo-ekonomik yapı ilişkisi düşünüldüğünde çalışma için önemli bir veri olarak görülebilen Kale ilçesi sosyo-ekonomik yapısına dair katılımcı okul müdürlerinden dönütler alınmıştır.

Tablo 4.7. *Okul Müdürlerinin Çalıştıkları Bölgedeki Sosyo-ekonomik Yapı*

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdellik Oran
Alt	9	23,1
Orta	30	76,9
Üst	0	0
Toplam	39	100

Katılımcı okul müdürlerinin 30'u orta gelire sahip bir sosyo-ekonomik yapıda çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu sayı genel durumun %76,9'luk oranına karşılık gelmektedir. Oranın yüksek olması Kale ilçesi genelinde ailelerin eğitim-öğretim hususunda kendi çocuklarına gerekli yardımı yapabileceklerini düşündürmektedir. 9 okul müdürü ise sosyo-ekonomik olarak alt seviyede çalıştıklarını belirtmiştir. Bu yerlerin çoğunlukla ilçe merkezine uzak mahalle yerleşimleri olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada okul müdürlerinin, kaç yıldır yönetici pozisyonunda bulduklarına dair veriler elde edilmiştir. Bu veriler Tablo 4.8'de gösterilmiştir.

Tablo 4.8. *Okul Müdürlerinin Müdürlükteki Görev Süreleri*

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdellik Oran
0 ve 2	18	46,2
3 ve 5	11	28,2
6 ve 8	6	15,4
9 ve üzeri	4	10,2
Toplam	39	100

Tabloda toplam 29 okul müdürünün 0 ile 5 yıl arasında görev süresine sahip oldukları görülmektedir. Bu sayı toplam katılımcı okul müdürü sayısının %74,4'lük bir oranına karşılık gelmektedir. Bu oran çalışmada üstün zekâlı bireylerin belirlenmesinde olumsuz bir durum olarak değerlendirilebilir.

Katılımcı okul müdürlerine, “Yöneticiliğini yaptıkları okulda BİLSEM’e kayıtlı kaç öğrenci vardır?” şeklinde soru yöneltilmiştir. Çalışmanın ana problemi ile doğrudan ilgili olan bu soruya alınan cevaplar Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9. *Okul Müdürlerinin Okullarındaki BİLSEM’e Kayıtlı Öğrenci Sayısı*

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdellik Oran
Bilmiyorum	1	2,6
Bulunmamaktadır	30	77
1 öğrenci	5	12,4
2 ve üzeri	3	8
Toplam	39	100

Tablodan anlaşılacağı üzere BİLSEM’e kayıtlı, üstün zekâlı olarak tanımlama koyulan öğrenci sayısı katılımcı müdürler arasında %80’e yaklaşan bir oran ile “bulunmamaktadır” cevabı alınmıştır. 1 okul müdürünün ise “bilmiyorum” cevabını vermesi oldukça düşündürücüdür. 5 okul müdürü okullarında BİLSEM’e kayıtlı 1 öğrenci olduğunu belirtirken 3 okul müdürü de “2 ve üzeri” öğrenci olduğu yönünde görüş bildirmiştir.

4.2. Okul Müdürlerine Uygulanan Ankete Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde katılımcı 39 okul müdürüne cevapları “evet, hayır, fikrim yok” olan üç seçenekli anket uygulanmıştır. Okul müdürlerinden alınan veriler, anket cümleleri ile ilişkilendirilen başlıklar altında değerlendirilmiştir.

4.2.1. Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerinin İşleyişi Yönündeki Görüşleri

Bilim ve Sanat Merkezlerinin Yönergesi, MEB tarafından belirlenmiştir. Dolayısıyla bu kurumlar Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlıdır. BİLSEM okulları, örgün eğitimin alternatifi değildir. Üstün zekâlı olarak tanılanan bireylerin, okuldan sonraki bir zaman diliminde ya da hafta sonları eğitim-öğretim gördükleri kurumlardır. Okullardan farklı bir planlama ve içeriğe sahip olan bu kurumların işleyişi hakkında katılımcı okul müdürlerinin yeterli bilgiye sahip olup olmadıkları hususunda görüşleri alınmıştır. Veriler aşağıda Tablo 4.10’da ifade edilmiştir.

Tablo 4. 10. *Okul Müdürlerinin BİLSEM’lerin İşleyişi Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürleri	Yüzelik Oran
Evet	21	53,8
Hayır	14	35,9
Fikrim yok	4	10,3
Toplam	39	100

BİLSEM’lerin işleyişi hakkında okul yöneticilerinin nerdeyse yarı yarıya yakınının (%46,2) olumsuz cevap verdiği gözlemlenmiştir.

4.2.2. Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğrenci Seçimlerinin Nasıl Gerçekleştiği Yönündeki Görüşleri

Üstün zekâlı bireylerin tanılanarak seçildiği BİLSEM’lere öğrenci seçimleri farklı tanılama metodları kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Bu tanılama testleri çalışmanın “Kuramsal Çerçeve” bölümünde verilmiştir. Günümüzde iki aşamadan geçerek öğrenciler BİLSEM’lere kayıt hakkı kazanabilmektedir. Tanılama “genel yetenek ve özel yetenek” alanında yapılmaktadır. Öğrenciler ilk aşama olarak tablet sınavına girmekte ve yeterli puanı alan öğrenciler ikinci aşamaya geçmektedir. İkinci aşamaya geçen öğrenciler alanında uzman rehber öğretmenler tarafından farklı tanılama testlerine tabi tutularak seçim işlemi yapılmaktadır. BİLSEM’lere seçim için her öğrencinin başvuru yapma hakkı bulunmaktadır. Bu süreçler ile ilgili olarak okul müdürlerine soru yöneltmiş ve alına cevaplar Tablo 4.11’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 11. *Okul Müdürlerinin BİLSEM'lere Öğrenci Seçimlerinin Nasıl Gerçekleştiği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürleri	Yüzdeler Oran
Evet	27	69,2
Hayır	10	25,6
Fikrim yok	2	5,1
Toplam	39	100

Katılımcı okul müdürlerinin büyük çoğunluğunun süreç ile ilgili yeterli bilgiye sahip oldukları görülmüştür. 27 okul öğretmenin %69,2'lik bir oranla yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları bilgisine ulaşılmıştır. %30,7'lik bir oranda okul müdürü ise BİLSEM'lere öğrenci seçimlerine dair herhangi bir bilgiye sahip olmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

4.2.3. Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerinde Uygulanan Bireyselleştirilmiş ve Farklılaştırılmış Programlar Hakkındaki Görüşleri

Geçmişten günümüze kadar olan süreçte normal insanlardan duyuşsal ve bilişsel olarak farklı olan üstün zekâlılar, kendi uluslarının geleceğini etkileyebileceği gibi bütün insanlığın geleceğini de etkileyebilecek bir potansiyele sahiptir. Bu özellikleri bünyesinde barındıran bireylerin potansiyellerini açığa çıkarabilmeleri ve kendi benliklerini gerçekleştirebilmeleri için onlara hâlihazırda verilen eğitim olanaklarının çok önemli olduğu kuşku götürmez bir gerçektir. Söz konusu bu olanaklar arasında en dikkat çekici özellik ise bu bireylerin farklılaştırılmış bir eğitim programına tabi olmaları gerektiğidir. (Davaslıgil ve Leana, 2004, s. 85). Günümüz dünyasının çok boyutlu, sürekli ve hızlı değişen doğasına uyum sağlayabilecek, esnek düşünebilen, problem çözme becerileri gelişmiş, üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılmasının amaçlandığı farklılaşmış eğitime ihtiyaç giderek artmaktadır (Atalay, 2014: 59).

Tablo 4. 12. *Okul Müdürlerinin Bilim Ve Sanat Merkezlerinde Uygulanan Bireyselleştirilmiş ve Farklılaştırılmış Programlar Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürleri	Yüzdeler Oran
Evet	18	46,2
Hayır	14	35,9
Fikrim yok	7	17,9
Toplam	39	100

Katılımcı 39 okul müdürün 18'i BİLSEM'lerde uygulanan BEP ve farklılaştırılmış programlar hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmişlerdir. Bu sayı %46,2'lik bir orana

karşılık gelmektedir. Katılımcıların %53,8'inin ise bu programlardan haberdar olmadığı bilgisine ulaşılmıştır.

4.2.4. Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerinde Bireyselleştirilmiş Ve Farklılaştırılmış Programların Hangi Öğretim Kademelerinde Uygulandığına Dair Görüşleri

BEP ve farklılaştırılmış eğitim kişiye özel olarak geliştirilmekle birlikte farklı eğitim kademelerinde farklı bir biçimde uygulanmaktadır. BİLSEM'ler ilkökul 2. sınıftan 12. sınıfa kadar öğrenciyi bünyesinde barındırmaktadır. Bu süreçte ilkökul, ortaokul ve lise kademelerinde farklı eğitim-öğretim programları uygulanmaktadır. Katılımcı okul müdürlerinin kişinin öğrenin hayatında BİLSEM'lerin hangi kademelerde etkin olduğu hususunda görüşleri alınmıştır. Bu görüşler aşağıda verilmiştir.

Tablo 4. 13. *Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerinde Bireyselleştirilmiş ve Farklılaştırılmış Programların Hangi Öğretim Kademelerinde Uygulandığı Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürleri	Yüzdellik Oran
Evet	23	59
Hayır	13	33,3
Fikrim yok	3	7,7
Toplam	39	100

Okul müdürleri %59'luk bir oranla BİLSEM'lerin hangi öğretim kademelerinde faaliyet gösterdiğine dair bilgi sahipleridir. Bu oran 23 okul müdürüne denk gelmektedir. 13 kişi bu konuda bilgi sahibi olmadığını belirtirken yalnız 3 kişi fikrinin olmadığını belirtmiştir.

4.2.5. Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerinde Bireyselleştirilmiş ve Farklılaştırılmış Programların Hangi Disiplin Alanlarında Uygulandığına Dair Görüşleri

Okullarda uygulanan programlarda disiplinler vazgeçilmez bir yer tutmaktadır. Bireyi hayata her anlamda hazırlayabilmek, ülke gelişimine katkıda bulunmak vb. amaçlarla bilgiler teorik ve uygulamalı olarak disiplinler aracılığıyla kişiye kazandırılır. Hedef ve kazanımların bireylerde somut olarak görünebilmesi disiplinler sayesinde olmaktadır. BİLSEM'lerde de normal okullarda bulunduğu üzere Türkçe, Fizik, Matematik, Kimya, Teknoloji Tasarım, Bilişim, Biyoloji gibi belli programlar dâhilinde çeşitli öğretim kademelerinde verilen disiplinler mevcuttur. Bu disiplinle ilgili olarak katılımcı okul müdürlerinden dönütler alınmıştır. Veriler Tablo 4.14'te gösterilmiştir.

Tablo 4. 14. *Okul Müdürlerinin Bilim ve Sanat Merkezlerinde Bireyselleştirilmiş ve Farklılaştırılmış Programların Hangi Disiplin Alanlarında Uygulandığı Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürleri	Yüzelik Oran
Evet	13	33,3
Hayır	20	51,3
Fikrim yok	6	15,4
Toplam	39	100

Okul müdürlerinin 26'sının BİLSEM'lerde BEP ve farklılaştırılmış programların hangi disiplin alanlarına uygulandığı konusunda yeterli bilgileri olmadığı gözlemlenmiştir. 13 okul müdürü ise disiplinler hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları yönünde dönüt vermiştir.

4.2.6. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı/Yetenekli Olarak Adlandırılan Bireylerin Toplumun Yüzde Kaçını Oluşturduğuna Dair Görüşleri

Üstün zekâlı bireyler, toplumlarda oldukça ender görülmektedir. Bu enderlik durumu bir toplumun yaklaşık olarak %2-3'lük kısmına denk gelmektedir. Bir toplumda bu kadar küçük bir orana sahip olan bireylerin tanınması ve topluma kazandırılması oldukça önemli görülmektedir. Hızla gelişen dünyada rekabet halinde olan uluslar bu bireylerin tanınmasına oldukça önem vermektedir. Örgün eğitimin yanında BEP ve farklılaştırılmış programlarla da desteklenen bu bireyler, toplumun uzak hedefleri doğrultusunda önemli işleri gerçekleştirebilecek yetenekte görülmektedir. Bu özellikteki bireylerin ender görülmesi hususunda katılımcı okul müdürlerinin görüşleri alınmıştır. Bu görüşler aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. 15. *Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireylerin Toplumun Yüzde Kaçını Oluşturduğu Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürleri	Yüzelik Oran
Evet	11	28,2
Hayır	21	53,8
Fikrim yok	7	17,9
Toplam	39	100

Katılımcı okul müdürlerinden alınan cevaplara sadece 11 kişi konu ile ilgili olarak bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. %28,2'lik bu oranın oldukça az olduğu düşünülmektedir. 28 okul müdürünün konu ile ilgili bilgi sahibi olmamaları yukarıda elde edilen verileri destekler niteliktedir. %71,8'lik oranın ortaya çıkması üstün zekâlı bireylerin öneminin katılımcı okul müdürleri tarafından fark edilmediği yönünde yorumlanmıştır.

4.2.7. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireylerin Zihinsel, Sosyal, Sanatsal, Liderlik, Motivasyon gibi Alanlarda Ne Tür Özellikler Taşıdığına Dair Görüşleri

Üstün zekâlı bireyler, yaşlılarından pek çok konuda farklılık gösteren bireylerdir. Bu farklılıklar üstün özellikleri de beraberinde getirmektedir. Bu özellikler genellikle zekâ alanı ile ilgilendirilse de sosyal, sanatsal, liderlik gibi alanlarda da kendisini gösterebilmektedir. Belirli alanlarda baskınlık gösteren bu özellikler bireyin grup içerisinde diğer bireylerden gözle görünür bir biçimde ayrılmasına sebep olur.

Tablo 4. 16. *Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireylerin Ne Gibi Özellikler Taşıdığı Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürleri	Yüzdeler Oran
Evet	15	38,5
Hayır	18	46,2
Fikrim yok	6	15,4
Toplam	39	100

Katılımcı 39 okul müdürünün 15'inin üstün zekâlı bireylerin özelliklerine dair bilgi sahibi olduğu verisine ulaşırken 24 okul müdürünün ilgili konuda bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. 24 okul müdürü genel sayı içinde %61,6'lık bir orana karşılık gelmektedir. Bu oranın çalışma konusunu doğrudan etkileyen olumsuz bir durum olduğu düşünülmektedir.

4.2.8. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireylerin Tanılanmasında Kritik Dönemin Ne Kadar Önemli Olduğu Konusundaki Görüşleri

Üstün zekâlı bireylerin tanılanması işlemlerine olabildiğince küçük yaşlarda başlanmalıdır. Bu dönem ise okul öncesi döneme karşılık gelmektedir. Erken yaşta tanılanan bireyler ilerleyen yıllarda ilgi alanlarına göre BEP ve farklılaştırılmış programlar dâhilinde kişisel gelişimlerine devam edebilmektedirler. Gelişen bireyler, toplumun farklı kademelerinde yerler alabilmektedir. Bu açıdan okul müdürlerinin üstün zekâlı bireylerin tanılanmasında kritik dönem hakkındaki bilgileri elde edilmeye çalışılmıştır. Katılımcılardan elde edilen cevaplar aşağıda verilmiştir.

Tablo 4. 17. *Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireylerin Tanılanmasında Kritik Dönemin Ne Kadar Önemli Olduğu Konusundaki Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürleri	Yüzdeler Oran
Evet	19	48,7
Hayır	15	38,5
Fikrim yok	5	12,8
Toplam	39	100

Tabloda görüldüğü üzere 19 okul müdürü kritik dönem hakkında bilgi sahibi iken 20 okul müdürü kritik dönemin önemi hakkında herhangi bir bilgiye sahip değillerdir. Yarı yarıya görülen bu durum üstün zekâlıların belirlenmesi açısından olumsuz olarak değerlendirilmektedir.

4.2.9. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyler İle İlgili Olarak Bir ya da Daha Fazla Hizmet İçi Eğitime Katıldıklarına Dair Görüşleri

Hizmet içi eğitimler kişinin mesleki hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Mesleki açıdan gelişen çalışanların iş verimliliği oldukça farklılaşmakta ve fazlalaşmaktadır. Bu yüzden küresel çapta bütün meslek kollarında iş verimliliğini artırma, zaman yönetimi, etkili iletişim vb. amaçlarla hizmet içi eğitimler verilmektedir. Okul müdürlerinin de pek çok hizmet içi eğitim aldıkları düşünüldüğünde bu eğitimler arasında üstün zekâlı bireylerle ilgili faaliyette bulunup bulunmadıkları araştırma için önem arz etmektedir. Alınan veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.18. *Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyler İle İlgili Olarak Bir ya da Daha Fazla Hizmet İçi Eğitime Katıldıklarına Dair Dönütler*

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdeler Oran
Evet	9	23,1
Hayır	30	76,9
Fikrim yok	0	0
Toplam	39	100

Katılımcı okul müdürleri meslek hayatlarında pek çok hizmet içi eğitim almalarına rağmen %76,9'luk bir oranla üstün zekâlılar ile ilgili bir hizmet içi eğitim almadığı bilgisine ulaşılmıştır. Bu oran 30 okul müdürüne denk gelmektedir. Çalışmanın konusu ile ilgili düşünüldüğünde verilerin olumsuz olarak değerlendirilmesi söz konusudur.

4.2.10. Okul Müdürlerinin Ülkemizde Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılamak İçin Kullanılan Zekâ Testlerine Dair Görüşleri

Üstün zekâlı bireyleri tanılamak için uzmanlar tarafından farklı ölçme değerlendirme araçları geliştirilmiştir. Geliştirilen zekâ testleri bireylere uygulanarak zekâ ve yetenek düzeyleri derecelendirilmektedir. Bu derecelerde belirli eşikleri geçebilen bireyler üstün zekâlı olarak değerlendirilmektedir. Bu zekâ testleri tanılama amaçlı kullanılmakta ve erken dönemde bireylere uygulanmaktadır. Üstün zekâlı bireylerin tespitinde birinci derece önemli olan bu testlerin kurum yöneticileri tarafından bilinmeleri oldukça önem arz etmektedir. Bu önemden yola çıkarak katılımcı okul müdürlerinin tanılayıcı zekâ testleri ile ilgili bilgi düzeylerine dair veriler alınmıştır. Bu veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.19. *Okul Müdürlerinin Ülkemizde Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılamak İçin Kullanılan Zekâ Testleri Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdellik Oran
Evet	4	10,3
Hayır	29	74,4
Fikrim yok	6	15,4
Toplam	39	100

Katılımcı okul müdürlerinin tanılayıcı zekâ testleri ile ilişkilerinin oldukça az olduğu görülmektedir. %89,8'lik bir oranla okul müdürleri, bu testler hakkında bilgi sahibi olmadıklarını beyan etmişlerdir. Araştırma konusunda birinci derece etken olan tanılayıcı zekâ testlerinin kurum yöneticileri tarafından bilinmemesi üstün zekâlı bireylerin belirlenmesi hususunda ciddi bir dezavantaj olarak düşünülmektedir.

4.2.11. Okul Müdürlerinin Çağdaş Eğitimde Üstün Zekâlı Olarak Tanımlanan Bireyleri Tanılamak Amacıyla Kullanılan İki Farklı Ölçme Türü Hakkındaki Görüşleri

Tablo 4.19'da okul müdürlerinin geçmişten günümüze dek uzanan süreçte üstün zekâlı bireylerin tanınmasında kullanılan tanılayıcı zekâ testleri ile görüşleri alınmıştır. Bu testlerden bazıları uzmanlar tarafından yetersiz görülmektedir. Hızla gelişen günümüz dünyasında eğitimde de yenilikler oldukça sık yaşanmaktadır. Bu sebeple tanılayıcı zeka testleri uzmanlarca yetersiz görüldükleri noktalarda güncellemeye tabi tutulmaktadır. Çağdaş eğitimde kullanılan tanılayıcı testler, geçmişte kullanılan tanılayıcı testlerin yenilenmiş ve günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilmiş ölçme değerlendirme araçlarıdır. Günümüzde kullanılan bu testler hakkında, katılımcı okul müdürlerinin bilgi düzeylerini elde etmek amacıyla dönütler alınmıştır. Bu dönütler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.20. *Okul Müdürlerinin Çağdaş Eğitimde Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılamak İçin Kullanılan İki Farklı Ölçme Türü Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdellik Oran
Evet	6	15,4
Hayır	27	69,2
Fikrim yok	6	15,4
Toplam	39	100

Tablo 4.19'da ulaşılan veriler ile Tablo 4.20'de ulaşılan verilerin paralellik gösterdiği görülmektedir. %84,6'lık bir oranla okul müdürleri çağdaş eğitimde kullanılan iki farklı ölçme türüne dair herhangi bir bilgiye sahip değillerdir.

4.2.12. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılamak İçin Çağdaş Eğitimde Kullanılan Tanılama Yaklaşımları, Yöntemleri ve Modelleri Hakkındaki Görüşleri

Üstün zekâlı bireyleri tanılamada zekâ testlerinin yanında belirli felsefi temellere oturtulmuş yaklaşımlar, yöntemler ve modeller geliştirilmiştir. Uzmanlarca farklı bakış açıları ile oluşturulan bu yaklaşım, yöntem ve modeller farklı farklı tanılayıcı zekâ testlerinin ölçme değerlendirme aracı olarak kullanılmasını sağlamıştır. “Kuramsal Çerçeve” bölümünde değinilen bu yaklaşım, yöntem ve metodların kurum yöneticileri tarafından bilinmesi üstün zekâlı bireyleri belirleyebilme açısından oldukça önemlidir. Bu konuda katılımcı müdürlerin görüşleri alınmış ve veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.21. *Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılamak İçin Çağdaş Eğitimde Kullanılan Tanılama Yaklaşımları, Yöntemleri ve Metodları Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdeler Oran
Evet	4	10,3
Hayır	28	71,8
Fikrim yok	7	17,9
Toplam	39	100

Ulaşılan verilere bakıldığında %89,7’lik bir oran ile okul müdürlerinin üstün zekâlı bireyleri tanılamada kullanılan yaklaşım, yöntem ve metodlara dair yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Oranın çok yüksek olmasının üstün zekâlı bireylerin belirlenmesinde olumsuz etkiye sahip olduğu düşünülmektedir.

4.2.13. Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılama İçin Öğretmenler Tarafından Doldurulması ve Çağdaş Eğitimde Sıkça Kullanılan Değerlendirme Ölçekleri Hakkındaki Görüşleri

Okul müdürlüğü iletişimi güçlü, liderlik özellikleri bulunan, kendini güncelleyebilen, dinamik bir özelliği bünyesinde barındıran yönetici adaylarının potansiyellerini açığa çıkardıkları konumlardır. Bu noktada okul müdürü doğrudan öğretmenler ile iletişim halindedir. Okul işleyişi, okul başarısı, öğretmenlerin ve öğrencilerin her türlü ihtiyaçlarında doğrudan muhataptır. Üstün zekâlı bireylerin belirlenmesinde de okul müdürlerine oldukça fazla iş düşmektedir. Çağdaş eğitimde öğretmenler tarafından doldurulması gereken ölçekleri temin etmekle yükümlüdür. Öğretmenlerin başarılı bir biçimde ölçekleri uygulayabilmesi için her türlü imkânı sunmakla görevli kişilerdir. Bu açıdan yaklaşıldığında çağdaş eğitimdeki değerlendirme ölçeklerine dair okul müdürlerinin bilgi düzeyleri önemli görülmektedir. Aşağıdaki tabloda konu ile ilgili veriler sunulmuştur.

Tablo 4.22. *Okul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Bireyleri Tanılama İçin Öğretmenler Tarafından Doldurulması ve Çağdaş Eğitimde Sıkça Kullanılan Değerlendirme Ölçekleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olma Düzeyleri*

	Okul Müdürü Sayısı	Yüzdellik Oran
Evet	10	25,6
Hayır	25	64,1
Fikrim yok	4	10,3
Toplam	39	100

Tablo 4.19 ve Tablo 4.20.'deki veriler ile Tablo 4.22.'deki veriler büyük oranda paralellik göstermektedir. Bu tabloda da okul müdürlerinin ölçme değerlendirme araçları ile ilgili bilgi düzeylerinin oldukça düşük olduğu görülmüştür. %74,4'lük oran genel müdür sayısı içinde 29'a denk gelmektedir. 29 okul müdürünün değerlendirme ölçeklerinden haberdar olmaması çalışma konusu ile ilgili olumsuz etkiye sahip olduğu düşünülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde; araştırmanın ikincil sorunları ile alakalı, katılımcılardan elde edilen veriler, ortaya konan analizler neticesinde meydana gelen konular ve ulaşılan bulguları ilgilendiren ilgili tartışma, sonuç ve öneriler bulunmaktadır.

5.1. Tartışma

Gerçekleştirilen çalışma ile okul müdürlerinin BİLSEM'e ilişkin düşünceleri çözümlenmiş ve alakalı bulguların yorumlanmasının da aydınlatıcı olabileceği düşünülmüştür. Bu açıdan 39 okul müdürüne uygulanan anket aracılığıyla görüşmeler gerçekleştirilerek alınan dönütlerin çözümlenmesi üzerine çalışılmıştır.

Çağımızda üretim globalleşmiştir. Bu durum uluslararası rekabeti daha üst seviyeye çıkarmıştır. İş gücü, dolayısıyla insan kaynağı ve ekonomiler değişime karşı esnek bir yapıya sahip olmalıdır. Bu esneklik de cinsiyete dayanan mesleki ayrımcılık konusuna odaklanılmasına sebep olmuştur. Dünya nüfusunun yarısına yakını kadınlardan oluşmaktadır. Bu oran ülkelerin kalkınma sürecinde kadınları önemli bir noktaya taşımaktadır. Çünkü çağımızda rekabetçi uluslar kadınların işgücü piyasasına katılımları olmadan dengeli ve sürdürülebilir bir kalkınmaya sahip olamayacaklardır. Kadının iş hayatında katılımcı olması ve bu durumun sayısal olarak da artması, ekonomik gelişmeye olumlu yansırken kadının, toplum ve aile içindeki konumunu da olumlu yönde etkilemektedir (Parlaktuna, 2010, s.1217-1218). Katılımcı 39 okul müdürünün 17'sinin kadın olması ve bu sayının toplam müdür sayısında %50'ye yakın bir oranda olması (%43,6), eğitim yönetimi alanında kadınların da erkekler kadar icracı olduğu çıkarımına ulaşılabilir. Yönetici pozisyonundaki kadın sayısındaki oranın erkek oranına yakın olması idari işlerde kadınların da etkin olduğu düşünülebilir.

Katılımcı okul müdürlerinin %76,9'unun 31-40 yaş aralığında olması yöneticilerin yüksek enerji düzeyine sahip olduğunu düşündürmektedir. Başka bir açıdan yaklaşıldığında henüz yeterli yöneticilik tecrübesine erişememiş olduğu düşünülen 21-30 yaş arası okul müdürlerinin ve tecrübesi yüksek, ancak enerjisi düşük olabileceği düşünülen 51-60 yaş arası okul müdürlerinin toplam oranının %10'da kalması yöneticilerin dinamikliği açısından olumlu görülmüştür. Bu dinamikliğin üstün zekâlı bireyleri belirlemede etkili olabileceği düşünülmektedir.

Eğitim yaşam boyu süren bir olgudur. Bir ulusun gelişmişliği, huzuru, mutluluğu, refah seviyesi o ulus bireylerinin kaliteli ve nitelikli bir eğitim alması ile mümkündür. Edinilen her türlü bilgi ülke ekonomisi ve kültürüne de doğrudan yansımaktadır (Çakmak, 2008, s.34-35). Kokrmaz (2006) da bu açıdan benzer görüşleri savunur. Bu açıdan

yaklaşıldığında kariyer eğitimi öğretmenler ve idareciler için oldukça önemlidir. Ülkenin öğretmenlerinin eğitim konularında kendilerini geliştirmeleri, topluma doğrudan katkı sunacak bir durumdur. Okul müdürlerinin arasında lisans eğitimden sonra eğitimine devam ederek kişisel ve mesleki gelişim sağlamayı amaçlayanların yalnızca 11 kişi olduğu görülmüştür. İşi insan eğitip topluma kazandırmak olan bireylerin kendi eğitimlerini geliştirme ve güncelleme adına fazla çaba göstermemeleri dikkat çekicidir. Bu durumun üstün zekâlı olarak nitelendirilen bireylerin tespitinde de gerekli önlemlerin alınmadığının düşünülmesine sebep olmaktadır.

Okul müdürlerinin 16'sının üstün zekâlı bireyleri tanımada erken döneme ait branşlarda görev alıyor olmaları, bu özellikteki bireylerin belirlenmesi açısından önemli bir noktayı teşkil ettikleri düşünülmektedir. Kritik dönemi, özellikle okul öncesi dönem olan bu bireylerin belirli tanıma testleriyle ilkökul düzeylerinde karşılaşmaları, yönetici kadrosunun okul öncesi ve sınıf öğretmenliği olan okullarda öğrenciler üzerinde tanılama açısından olumlu izler bırakabileceği çıkarımına ulaşılabilmektedir.

Okul müdürü bir kurucu, birleştirici ve liderdir. Kurumsal kültür ile o kurumun yöneticisi arasında önemli bir bağ mevcuttur. Çünkü iletişimi güçlü, etkin, empati kurabilen, kendini sürekli güncelleyebilen yöneticiler kurum kültürün biçimlendirilmesine katkıda bulunmaktadır. Adrew Pettigrew, kurum kültürünün biçimlendirilmesinin okul idaresini oluşturan yönetici kadrosunun en mühim sorumluluğu olarak belirtmektedir (Özdemir, 2006: 412). Okul müdürlerinin %61,9'luk oranda okullarındaki görevlerine yeni başlamış olmaları (görev süresi 0-5 yıl arası); öğretmenleri, öğrencileri, okul kültürünü, sosyal çevreyi, veli profilini tanımaları açısından dezavantaj yarattığı düşünülmektedir. Bu dezavantaj durumunun ise üstün zekâlı bireyleri belirleyebilme üzerine etkisinin olumsuz olacağı sonucuna ulaşılabılır.

Aslanargun, Bozkurt ve Sarioğlu (2016)'nın sosyo-ekonomik değişkenlerin akademik başarıya etkisini inceledikleri araştırmalarında ailelerin sosyo-ekonomik durumlarının öğrenci hazırbulunuşluluğunu ciddi bir biçimde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Maddi durumu iyi olan ailelerin çocuklarına eğitim hayatında materyal açısından daha destekçi olmaları sebebiyle çocuklarının daha başarılı olduğu gözlemlenmiştir. (Aslanargun, Bozkurt ve Sarioğlu, 2016, s.226). Maddi imkân ve sosyal çevrenin eğitim-öğretim üzerindeki etkisi yadsınamaz. Bu etki bazı çevrelerle olumlu olurken bazı çevrelerde olumsuz olmaktadır. Çalışma kapsamında Kale örneğinde okul müdürlerinin görev yaptıkları bölgelerin %76,9'luk bir oranda orta seviye sosyo-ekonomik yapıya sahip olmaları, öğrencilerin eğitim-öğretim konusunda maddi açıdan zorluk

çekmediklerini düşündürmektedir. %23,'lik kısmın ise ilçe merkezine uzak konuma yerleşmiş mahalleler olduğu düşünüldüğünde ise insanların toplu yaşam alanlarındaki sosyalliklerinin kişisel ve eğitsel gelişimlerine katkı sunduğu sonucuna ulaşılabilmektedir.

Yönetici pozisyonunda okul müdürlerinin %74'4 oranında yüksek sayıda olması, kurum kültürü oluşturma ve tanıma, öğretmen ve öğrenci ilişkisi, veli ilişkisi vb. açıdan olumsuz bir durum yarattığı düşünülmektedir. Çünkü yöneticilikte geçirilen yıl sayısı, başka bir deyişle yöneticilik deneyimi üstün zekâlı bireyleri tanılamada öğretmenlere imkân sunması açısından önemli görülmektedir. Yöneticilerin tecrübesizliği üstün zekâlı bireyleri tanılamada olumsuz bir etki bırakabilir.

Örnekleme üzerine uygulanan çalışmada BİLSEM'e kayıtlı öğrenci sorusuna verilen cevapların Kale ilçesindeki öğrenci sayısı düşünüldüğünde oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir. %90 oranında katılımcı müdürlerin BİLSEM'e kayıtlı öğrencilerinin olmadığı ifade etmeleri Kale ilçesinde üstün zekâlı bireyleri tanılama sürecinde birtakım sorunlar olduğunu düşündürmüştür. Çalışma konusu ile doğrudan ilgili olan bu verinin ortaya çıkış sebebinin okul-öğretmen-yönetici üçgeninde aranması gerektiği düşünülmektedir.

Yumuş ve Toptaş (2011)'ın BİLSEM'lerin amacına uygun işleyişi ile ilgili öğretmenler üzerine yaptığı araştırmada katılımcı öğretmenlerin neredeyse tamamının işleyiş hakkında bilgisi olduğu görülmüştür (Yumuş, Toptaş, 2011, s. 86). Bu sonuç araştırmada katılımcı okul müdürlerinin oranı ile örtüşmektedir. Ancak BİLSEM'lerin işleyişi hususunda okul yöneticilerinin %46,2'lik bir oranla olumsuz dönüt vermesi üzerinde düşünülmesi gereken bir nokta olarak görülmektedir. Katılımcı okul müdürlerinin neredeyse yarısının BİLSEM hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması, BİLSEM'lere yönlendirilme yapılamamasını ve üstün zekâlı bireylerin tanılanamamasını da destekler niteliktedir. Yukarıda Kale ilçesinde tanılanan üstün zekâlı bireylerin öğrenci sayısı içinde oldukça düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucu destekler nitelikte kurum müdürlerinin BİLSEM işleyişi konusundaki bilgi düzeylerinin yetersizliği üstün zekâlı bireylerin tanılanmasında olumsuz bir noktayı teşkil ettiği düşünülmektedir.

Katılımcı 39 okul müdürünün %69,2'lik bir oranla BİLSEM'lere öğrenci seçimi ile ilgili yeterli bilgiye sahip oldukları görülmüştür. Ancak %30,2'lik bir oranda okul müdürlerinin sürece hâkim olmamaları oldukça düşündürücüdür. Bu yüksek sayılabilecek oranın yukarıdaki bilgileri destekler nitelikte, tanılama sürecinde yaşanan olumsuzlukları daha da perçinlediği sonucuna ulaşılabılır.

Katılımcılar arasında %53,8'lik bir oranda BİLSEM'lerde uygulanan BEP ve farklılaştırılmış eğitime dair bilgi sahibi olmamaları, BİLSEM'lerin işleyişi hususundaki veriler ile paralellik göstermiştir. Okul müdürlerinin yarısından fazlasının hem işleyişi üzerine hem de uyguladığı eğitim-öğretim programları üzerine BİLSEM hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıkları düşünülmektedir. Okul yöneticilerinin BİLSEM'lerde farklılaştırılmış eğitim üzerine yapılan çalışmada çoğu okul müdürünün farklılaştırılmış eğitimi farklı zekâ oyunları olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Destek odalarından ve zenginleştirilmiş eğitim ortamlarından haberlerinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Pemik, Levent, 2019: s. 329). Ulaşılan sonuçlar çalışmada elde edilen sonuçlar ile benzerlik göstermektedir. Bu durumun da Kale ilçesinde üstün zekâlı bireylerin tanılanması hususunda oldukça düşük sayısal verilerin ortaya çıkmasında doğrudan bir etken olduğu düşünülmektedir. Konu ile ilgili olarak bir başka çalışma da özel okul yöneticileri kapsamında Aktürk (2018) tarafından yapılmıştır. Aktürk özel okul müdürleri ile üstün zekâlı bireylerin eğitime dair yapmış olduğu görüşmelerde, bireyselleştirilmiş ve farklılaştırılmış eğitim kullanılmadığında üstün zekâlı öğrencilerin ders ile ilgili bazı aksaklıklara sebep olduğu yönünde sonuçlara ulaşılmıştır (Aktürk, 2018: s. 102).

Katılımcılar arasında, %59'luk bir oranla BİLSEM'lerin hangi öğretim kademelerinde etkin olduğu hususunda olumlu dönüt alınmıştır. Ancak %41'lik oranda ortaya çıkan olumsuz dönüt okul müdürlerinin BİLSEM'ler ile pek ilgili olmadığını düşünülmesine sebep olmuştur. Bu oranın disiplinler bazda düşünüldüğünde daha da artış gösterdiği belirlenmiştir. Okul müdürlerinin toplamda %66,7'lik bir oranla BEP ve farklılaştırılmış eğitimin hangi disiplinlerde uygulandığına dair bilgi sahibi olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. 26 okul müdürünün bu konuda herhangi bir bilgiye sahip olmaması üstün zekâlı öğrencilerin tanılanma sürecini etkileyen önemli bir sonuç olarak değerlendirilmiştir.

Üstün zekâlı bireylerin toplumun %2-3'lük bir oranına denk geldiği düşünüldüğünde katılımcı okul müdürlerinin %61,8'lik bir oranla büyük bir çoğunluğunun üstün zekâlı bireylerin toplumlar ve gelecekleri açısından ne denli öneme sahip olduğu bilgisinden yoksun olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca bu sonucu destekler nitelikte %61,6'lık bir oran ile okul müdürlerinin, üstün zekâlı bireylerin zihinsel, sosyal, sanatsal, liderlik, motivasyon gibi alanlarda ne gibi özellikler taşıdığına dair de herhangi bir bilgileri mevcut değildir. Katılımcı okul müdürlerinin, üstün zekâlı olarak tanılanan bireyler ile ilgili donanım eksikliği barındırdığı sonucuna ulaşılabilmektedir.

Okul müdürlerinin yaklaşık %50 oranda erken tanılamada kritik dönemin önemine sahip olmamaları üstün zekâlı bireylerin tespit sayısının Kale örnekleminde oldukça düşük olmasını destekler niteliktedir. Erken dönem olarak okul öncesi ve ilkökul dönemi düşünüldüğünde bu kademedede yöneticilik yapan okul müdürlerinin erken tanılamada rolü oldukça fazladır. Üstün zekâlı bireylerin erken tanılanmasının önemini kavrayabilmenin bilincinde olarak konu ile ilgili hizmet içi eğitim bilgilerine ulaşılmıştır. Veriler %76,9'luk oranla okul yöneticilerinin üstün zekâlı bireyler ile ilgili hizmet içi eğitim almamış olmaları olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Tanılayıcı zekâ testleri erken dönemde bireylere uygulanarak üstün yetenekli bireyleri tanılama amaçlı kullanılır. "Kuramsal Çerçeve" bölümünde bu testler detaylıca verilmiştir. %89,8'lik bir oranla katılımcı okul müdürlerinin bu testlere dair bilgi sahibi olmaması, okul öğretmen ve öğrencilerine üstün yetenekli bireyleri erken dönemde tanılama konusunda olumsuz yansıdığı sonucuna ulaşılmaktadır. Aynı durumun %84,6'lık bir oran ile çağdaş eğitimde kullanılan iki farklı ölçme türü için de geçerli olduğu düşünüldüğünde tanılayıcı testler hakkında yeterince donanıma sahip olmayan kurum yöneticilerinin öğretmen ve öğrencilere BİLSEM özelinde rehberlik edebilmesi olası görünmemektedir.

Üstün yetenekli bireyleri belirlemede birtakım yaklaşım, yöntem ve metodlar bilim insanlarınca geliştirilmiştir. Bu felsefi temellere dayandırılarak da tanılayıcı testler oluşturulmuştur. Kurum müdürlerinin hem tanılayıcı testlerde hem de yaklaşım, yöntem ve metodlarda bilgi düzeylerinin oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcı müdürlerin söz konusu gelişmelerden haberdar olmaması araştırma konusu için olumsuz bir durum teşkil etmektedir.

Katılımcı kurum müdürlerinin özellikle ölçme değerlendirme araçları ile ilgili bilgi düzeylerinin eksik olduğu görülmüştür. Tablo 4.19, Tablo 4.20. ile Tablo 4.22.'deki veriler bu düşünceyi destekler niteliktedir. Tanılayıcı zekâ testleri ve değerlendirme ölçekleri ile yeterli bilgi düzeyine sahip olmayan okul müdürlerinin okullarında, BİLSEM potansiyeli gösterebilecek öğrencilerin tespit edilebilmesinin oldukça zor olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kúpeli (2017) tarafından yapılan İstanbul Üsküdar örneklemlili çalışmada okul müdürlerinin BİLSEM'ler hakkında bilgi ve farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmakla birlikte bu durumun uygulamaya yansıtılmadığı neticesine ulaşılmıştır (Kúpeli, 2017: s. 31). Kúpelinin bu çalışması ile araştırma sonuçları uygulama konusunda benzer sonuçlar taşımaktadır.

Summak ve Şahin (2013), BİLSEM kurum müdürlerinin öğretimsel liderliği konusunda bir araştırma gerçekleştirmiştir. BİLSEM müdürlerinin aktif olarak Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapıyor olması onları diğer okul müdürlerinden ayırmaktadır. BİLSEM müdürlerinin konu açısından daha donanımlı olmaları oldukça normaldir. Dolayısıyla öğretimsel liderlikleri, öğrencilere yaklaşımlar vb. yönden yetkinlik göstermektedirler (Summak ve Şahin, 2013: s.10-11).

5.2. Araştırma Önerileri

Araştırma sonucunda elde edilen verilere dayanarak aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- a) Okul müdürleri için, üstün zekâlı bireylerin toplum ve dünya için ne kadar önemli oldukları hususunda bilgilendirici ve farkındalığı arttırıcı çalışmalar yapılabilir.
- b) Okul müdürlerine üstün zekâlı bireyleri tanılayıcı ölçme değerlendirme araçları ve tanılamamanın önemi hakkında bilgilendirici ve farkındalığı arttırıcı çalışmalar yapılabilir.
- c) Öğrenci ve velilerin BİLSEM'ler hakkında bilgilendirilmesini sağlayıcı çalışmalar yapılabilir..
- ç) Okul müdürlerine üstün zekâlı bireyler konusunda hizmet içi eğitim düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Akkanat, H. (2004). *Üstün veya Özel Yetenekliler, Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Aktürk, O., Y. (2018). Özel okul yöneticilerinin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimine ilişkin görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aslanargun, E., Bozkurt, S. ve Sarıoğlu, S. (2016). Sosyo ekonomik değişkenlerin öğrencilerin akademik başarısı üzerine etkileri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(27/3), 201-234.
- Atalay, Z. Ö. (2014). *Farklılaştırılmış sosyal bilgiler öğretiminin üstün zekâlı öğrencilerin akademik başarı, tutum, eleştirel düşünme ve yaratıcılıklarına etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Baştürk, S., & Taştepe, M. (2013). *Evren ve örneklem. Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- BİLİM SANAT MERKEZİ YÖNERGESİ (2007), Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Çağlar, D. (1972). Üstün zekâlı çocukların özellikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5, 3.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 33-41
- Çetin, A.& Özyürek, A. (2015). Üstün yetenekli çocuklar için bir erken müdahale modeli: karabük üniversitesi üstün yetenekliler uygulama ve araştırma merkezi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1.
- Davaslıgil, Ü., & Leana, M. Z. (2004). Üstün zekâlıların eğitimi projesi. A., Kulaksızoğlu, A. E., Bilgili, ve M. R., Şirin (Eds.), I.Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi. Üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı içinde. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Dümenci, S. B., Gürsoy, F., & Nerimal, A. R. A. L. (2017). Türkiye’de okul öncesi dönemdeki üstün potansiyelli ve üstün zekâlı olan çocukların eğitimleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2469-2480.
- Flanagan, Dawn P. & Harrison, Patti L. (Eds.). (2012). *Contemporary Intellectual Assessment: Theories, Tests, and Issues*. Guilford Press.
- Gülgöz, S. ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2004), Intelligence and Intelligence Testing in Turkey. içinde Sternberg, R.J.(Ed.),*International Handbook of Intellegence* (syf. 248-270). New York: Cambridge University Press.
- Güneş, A. (2018). Türkiye’de bilim sanat merkezleri, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5, 6.

- Heller, Kurt A., & Schofield, Neville J. (2008). Identification and nurturing the gifted from an international perspective. içinde Pfeiffer, S. (Ed) *Handbook of Giftedness in Children* (pp.93-114). Springer US.
- Karadağ, F. (2015). *Okul öncesi dönemde potansiyel üstün zekâlı çocukların belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Karadağ, F. (2016). Özel yetenekli bireylerin tanılanması ve tanılamaya yönelik alternatif değerlendirme araçları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9, 46.
- Kaygısız, Ç. (2018). Dil edinimi döneminde kritik dönem hipotezinin gözden geçirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6, 71, 437-447.
- Küpeli, M. (2017). İlkokul müdürlerinin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bakışı üsküdar ilçesi örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, A. (2006). Okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(4), 411-436.
- ÖZEL YETENEKLİ BİREYLERİN EĞİTİMİ STRATEJİ VE UYGULAMA KILAVUZU, (2015). Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Özkan, B., & ŞAHBAZ, N. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının alan derslerinin işlevselliğine yönelik görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 1(1), 32-43.
- Parlaktuna, İ. (2010). Türkiye’de cinsiyete dayalı mesleki ayrımcılığın analizi. *Ege Akademik Bakış*, 10(4), 1217-1230.
- Pemik, K. & Levent, F. (2019). Üstün yetenekli öğrencilere destek odasında verilen eğitime ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20 (2), 313-338.
- Pilavcı, N., B. (2021). *4-5 yaş grubu özel yetenekli öğrencilerin tanılanması üzerine bir model geliştirilmesi: türkiye örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sak, U. (2011). Üstün yetenekliler eğitim programları modeli (ÜYEP) ve sosyal geçerliği, *Eğitim ve Bilim*, 36, 161.
- Şahin, Feyzullah (2012), *Üstün Yetenekli Öğrencilerin Tanılanmasında Türkiye’de Mevcut Durum*, Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu, Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.
- Savruk, D. (2019). Locke, Rousseau ve Dewey’e göre eğitim ve deneyim ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Sezgin, F. (2010). Öğretmenlerin örgütsel bağlılığının bir yordayıcısı olarak okul kültürü. *Eğitim ve Bilim*, 35(156).
- Summak, M., S. & Şahin, Ç., Ç. (2013). Bilim ve sanat merkezi müdürlerinin öğretimsel lider olarak öğretimsel uygulamalar hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (2), 1-14.
- Tarhan S. & Kılıç, Ş. (2014). Üstün yetenekli bireylerin tanınması ve türkiye'deki eğitim modelleri, *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, Zonguldak.
- Tösten, R., & Özgan, H. (2017). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(62), 867-889.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK.
- Yıldız, Z. (2004). Eğitim düzeyi ile suç türü arasındaki ilişkinin araştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 38(38), 278-291.
- Yumuş, A. & Toptaş, V. (2011). Bilim ve sanat merkezlerinin amacına uygun işleyişinin değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 80-88.

EKLER**Ek 1. İzin Başvuru Formu**

T.C.
KALE KAYMAKAMLI İ
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-49102968-44-37050160
Konu : Hikmet EREN
Araştırma ve Anket İzin Talebi

17/11/2021

KAYMAKAMLIK MAKAMINA

İlgi : Hikmet EREN'e ait 15/11/2021 tarih ve 36945589 sayılı dilekçesi.

İlçemiz Mehmet ve Kemal Aracı İlkokulu Sınıf Öğretmeni olarak görev yapan Hikmet EREN yüksek lisans bitirme proje ödevinde ilçemiz okul müdürlerine anket uygulama talebinde bulunmaktadır. Uygulamak istediği anket yazımız ekinde gönderilmiştir. Anket uygulama yapması Müdürlüğümüzce uygun görülümüştür.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Nurettin TIKIM
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR
17/11/2021

Abdulkadir AHN
Kaymakam

Ek: İlgili Dilekçe ve Ekleri (4 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Atatürk Cad. Çarşı İçi Kale-Denizli

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (537) 645 76 96

Bilgi için: M.Y.T.K

E-Posta: 141392@gmail.com

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

KeP Adresi : meb@hs01.kep.tr

İnternet Adresi: kale20.meb.gov.tr Faks:2586712527

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden c54a-1dfd-36cf-b776-7ef2 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2. Veri Toplama Aracı

Sayın Okul Müdürleri,

Veri toplama aracı, iki bölümden oluşmaktadır; Birinci bölümde, Kişisel Bilgiler; ikinci bölümde cevapları “evet, hayır, fikrim yok” olan değerlendirme soruları yer almaktadır.

Lütfen hiç bir maddeyi atlamayınız. Vereceğiniz cevaplar, sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçlar için kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır. Verilerin çözümlenmesi toplu halde yapılacağı için, ankette isim belirtmenize gerek yoktur.

Cevaplarınızı içtenlikle belirtmeniz, araştırmanın amacına ulaşmasına katkıda bulunacaktır. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Hikmet EREN

Yüksek Lisans Öğrencisi

I. Kişisel Bilgiler

A) Cinsiyet : Kadın () Erkek ()

B) Yaş : 20-30 () 31-40 () 41-50 () 51-60 ()
61 ve üzeri ()

C) Eğitim Düzeyi : Önlisans () Lisans () Lisansüstü ()

D) Branş:

E) Kıdem (Yıl) : 0-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl ()
16-20 yıl () 21-25 yıl () 26-30 yıl () 31 yıl ve üzeri ()

E) Okulunda çalışma süresi:

F) Okulun bulunduğu yerin sosyo-ekonomik yapısı: Alt () Orta () Üst ()

G) Okul müdürlüğündeki görev süresi:

H) Görev yaptığınız okulda kaç BİLSEM öğrencisi bulunmaktadır?

	<i>Evet .</i>	<i>Hayır.</i>	<i>Fikrim yok.</i>
1) Bilim ve Sanat Merkezlerinin işleyişi konusunda yeterli bilgiye sahibim.			
2) Bilim ve Sanat Merkezlerine öğrenci seçiminin nasıl gerçekleştiği konusunda bilgi sahibiyim.			
3) Bilim ve Sanat Merkezlerinde uygulanan bireyselleştirilmiş ve farklılaştırılmış programlara dair yeterli bilgiye sahibim.			
4) Bilim ve Sanat Merkezlerinde bireyselleştirilmiş ve farklılaştırılmış programların hangi öğretim kademelerinde uygulandığına dair yeterli bilgiye sahibim.			
5) Bilim ve Sanat Merkezlerinde bireyselleştirilmiş ve farklılaştırılmış programların hangi disiplin alanlarında uygulandığına dair dair yeterli bilgiye sahibim.			
6) Üstün zekâlı/yetenekli olarak adlandırılan bireylerin toplumun yüzde kaçını oluşturduğuna dair yeterli bilgiye sahibim.			
7) Üstün zekâlı/yetenekli bireylerin zihinsel, sosyal, sanatsal, liderlik, motivasyon gibi alanlarda ne gibi özellikler taşıdığına dair yeterli bilgiye sahibiyim.			
8) Üstün zekâlı/yetenekli bireylerin tanınmasında kritik dönemin ne kadar önemli olduğu hususunda yeterli bilgiye sahibim.			
9) Üstün zekâlı/yetenekli bireyler ile ilgili olarak bir ya da daha fazla hizmet içi eğitime katıldım.			
10) Ülkemizde üstün zekâlı/yetenekli bireyleri tanılamak için kullanılan zekâ testlerine dair yeterli bilgiye sahibim.			
11) Çağdaş eğitimde üstün zekâlı/yetenekli olarak tanımlanan bireyleri tanılamak amacıyla kullanılan iki farklı ölçme türü hakkında yeterli bilgiye sahibim.			
12) Üstün zekâlı/yetenekli bireyleri tanılamak için çağdaş eğitimde kullanılan tanılama yaklaşımları, yöntemleri ve modelleri hakkında yeterli bilgiye sahibim.			
13) Üstün zekâlı/yetenekli bireyleri tanılama için öğretmenler tarafından doldurulması ve çağdaş eğitimde sıkça kullanılan değerlendirme ölçekleri hakkında yeterli bilgiye sahibim.			

TEZ KONTROL LİSTESİ

	KONTROL EDİLDİ
Tez düzeni tez yazım kılavuzuna uygun düzenlenmiştir.	
Sayfa boşlukları uygun düzenlenmiştir.	
Tüm metin Times New Roman yazı stili 1,5 satır aralıklı 12 punto ile yazılmıştır.	
Sayfa numaraları kâğıdın sağ üst köşesine yazılmıştır.	
Metin içindeki başlıklar APA stiline uygun düzenlenmiştir.	
İçindekiler, tablolar ve şekiller listeleri tez yazım kılavuzuna uygun düzenlenmiştir.	
Tezde bulunan tüm tablolar gereklidir.	
Tüm tablo başlıkları tez yazım kılavuzuna uygun yazılmıştır.	
Tüm şekil başlıkları tez yazım kılavuzuna uygun yazılmıştır.	
Tüm tablo ve şekillere metindeki bölüm sırasına göre numara verilmiştir.	
Tablolar APA stiline uygun hazırlanmıştır.	
Metin içindeki tüm alıntılar uygun şekilde belirtilmiştir.	
Metin içerisinde verilen tüm kaynaklar, kaynakça listesinde bulunmaktadır.	
Kaynak gösterimleri tez yazım kılavuzuna uygun düzenlenmiştir.	
Kaynakça listesi APA stiline uygun düzenlenmiştir.	

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Suna ÇÖĞMEN
İmza